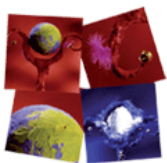

J A A R V E R S L A G

] Werkingsverslag 2009 [
] Werkingsplan 2010 [
]

VBJK | Expertisecentrum voor
opvoeding en kinderopvang

Raas Van Gaverestraat 67A • B-9000 Gent
Tel. +32(0)9/232 47 35 • Fax +32(0)9/232 47 50
info@vbjk.be • www.vbjk.be

WERKINGSVERSLAG 2009

VOORWOORD.....	9
ORGANISATIESTRUCTUUR.....	11
1. OVERZICHT VAN DE VERKOOP EN VERSPREIDING VAN TRAININGSMATERIALEN	13
Verkoop video's /dvd's	13
Verkoop boeken en trainingsmaterialen.....	14
Het documentatiecentrum.....	16
Website VBJK.....	16
2. ADVIESVERLENING	19
Platform Vernieuwde Kinderopvang.....	19
Lokaal Overleg Gent	19
Expertgroep over taalontwikkeling en meertaligheid.....	19
Competentiebeleid kinderopvang	19
360° om je heen.....	19
Kindercentrum en school als democratische oefenplaats	20
3. HET OP EEN WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWDE MANIER OPZETTEN VAN PROJECTEN EN AANLEVEREN VAN DIDACTISCH MATERIAAL	21
'Training of the trainers' over 'kinderopvang met sociale functie'	21
Sociale functie van de kinderopvang, leren van elkaar	21
Buitenschoolse opvang via netwerken.....	22
'Ontmoetingsplaatsen' voor kinderen en ouders.....	23
Voorzieningen toegankelijk maken voor mannen.....	23
Oprichting van nieuwe of uitbreiding van voorschoolse kinderopvang in Brussel	24
4. ONDERWIJS EN OPLEIDING.....	25
Professionalisering onthaalouders (aangesloten bij dienst en zelfstandige)	25
Een audiovisuele geschiedenis van de kinderopvang	26
Project Zig-Zag : Bouwen aan een pedagogiek voor de kinderopvang via pedagogische documentatie	26
Taalverwerving en taalbeleid in de kinderopvang	27
KIDDO-dag	27
Opleiding Kinderzorg en Hoger Beroepsonderwijs	28
Kinderopvang in het Hoger Onderwijs.....	28
Kinderopvang in het Universitair Onderwijs.....	29
5. EEN KWALITEITSVOL PEDAGOGISCH TIJDSCHRIFT VOOR DE KINDEROPVANG.....	31
KIDDO, het Pedagogisch Tijdschrift voor de kinderopvang	31
Children in Europe / Kinderen in Europa.....	32

6. ONDERZOEK	33
Onderzoek naar competenties bij begeleiders die in een context van diversiteit werken	33
Joint Learning Initiative on Children and Ethnic Divisions	33
Seepro: comparative research on training requirements and profiles in EU	34
Overzicht geven van trainingvereisten en opleidingsprofielen van opleidingen voor kinderbegeleiders en kleuterleiders in alle EU lidstaten.	34
Unesco study: Caring and Learning Together: Integration of ECCE.....	34
Europees Onderzoeksproject i.s.m. vakgroep: welke competenties zijn er nodig om te werken met jonge kinderen van 0 tot 6 jaar?	35
7. PUBLICATIES VAN VBJK-MEDEWERKERS	37
Advies.....	37
Key notes, workshops en lezingen op internationale studiedagen en congressen	37
Lezingen, workshops en debatten in Vlaanderen	38
Wetenschappelijke artikelen	39
Artikelen in Nederlandstalige tijdschriften	40
Artikelen in KIDDO.....	40
Rapporten.....	41
Trainingen, lessen aan studenten	41
Film	41
Medewerking aan mediaproducties	41
DECET Meetings of the general assembly and board	42
Internationale redactievergaderingen KIDDO en Kinderen in Europa	42
Organiseren van buitenlandse studiebezoeken aan Vlaamse kinderopvangvoorzieningen	42
Bijwonen conferenties en studiedagen	42
8. FINANCIËEL VERSLAG	45
Balans.....	45
Resultatenrekening.....	47
Saldo 31 december 2009	49
Jaarrekening.....	50
BIJLAGE 1	64
Report on Documenting Early Years Professionalism (Bel-2007-092).	64
BIJLAGE 2.....	70
STOP, Steunpunt en Trainingscentrum Opvoeding.....	70

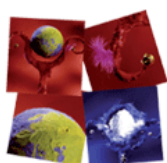
WERKINGSPLAN 2010

1. ADVIESVERLENING	77
Platform vernieuwde kinderopvang	77
Lokaal Overleg Gent	77
Externe Adviesgroep Taalstimulering en Meertaligheid.....	77
Competentiebeleid kinderopvang	77

Oprichting van nieuwe of uitbreiding van voorschoolse kinderopvang in Brussel	77
Denktank Buitenschoolse Opvang	78
2. HET OP EEN WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWDE MANIER OPZETTEN VAN PROJECTEN EN AANLEVEREN VAN DIDACTISCH MATERIAAL	79
Bouwen aan de sociale functie van de kinderopvang	79
Intervisie voor pedagogisch ondersteuners van 'kinderopvang met sociale functie'	79
Netwerking binnen de kinderopvang	80
Sociale functie van de kinderopvang, leren van elkaar	80
Vertaling Handleiding Inclusie	81
Europese projecten in samenwerking met het DECET-netwerk.....	81
Samenwerken met ouders in de kinderopvang en de ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders	82
Voorzieningen toegankelijk maken voor vaders.....	82
Bouwen aan de pedagogische functie van de kinderopvang	83
Bouwen aan een pedagogiek voor de kinderopvang via pedagogische documentatie	83
Taalverwerving en taalbeleid in de kinderopvang	84
Buitenschoolse opvang via netwerken	85
3. COMPETENTIEBELEID VOOR DE BEGELEIDERS.....	87
De Onthaalouderacademie: professionalisering van onthaalouders (aangesloten bij dienst en zelfstandige)	87
Een audiovisuele geschiedenis van de kinderopvang	87
Ontwikkelen van competenties bij begeleiders in een context van diversiteit	88
KARL: een digital knowledge management system voor trainers in Europa.....	89
Europees Onderzoeksproject i.s.m. vakgroep: welke competenties zijn er nodig om te werken met jonge kinderen van 0 tot 6 jaar?	89
KIDDO-dag	90
Syntra-opleiding Verantwoordelijke Kinderopvang.....	90
Opleiding Kinderzorg en Hoger Beroepsonderwijs	91
Kinderopvang in het Hoger Onderwijs.....	92
Kinderopvang in het Universitair Onderwijs.....	92
25 jaar VBJK	92
4. PEDAGOGISCHE TIJDSCHRIFTEN EN EEN DOCUMENTATIECENTRUM VOOR DE KINDEROPVANG.....	93
KIDDO, het pedagogisch tijdschrift voor de kinderopvang	93
Children in Europe / Kinderen in Europa.....	93
Documentatiecentrum.....	94
5. BEGROTING 2010	95
Begroting Partnerschap Kind en Gezin – VBJK.....	95
Begroting STOP.....	98

] Werkingsverslag 2009 [

VBJK

Expertisecentrum voor
opvoeding en kinderopvang

VOORWOORD

2009 was geen jaar van nieuwe projecten, een licht afgeslankte equipe legde zich vooral toe op het verder verfijnen en dissemineren van de projecten en producten die binnen het ECCE AMA-project werden opgezet en aangemaakt. Waar er vorig jaar nog twee nieuwe films en vier nieuwe boeken werden aangemaakt, produceerde VBJK in 2009 slechts één nieuwe film over taal en werden er twee boeken heruitgegeven. Maar de distributie van de VBJK-producten bereikte met in totaal 5567 DVD's, brochures en films, het hoogste cijfer ooit. Er ging ook veel energie naar de Onthaalouderacademie, die in 2009 werd ingebed in het Volwassenenonderwijs.

Aan de andere kant slorpte de voorbereiding van het nieuwe kaderdecreet kinderopvang veel energie en tijd op. Kinderopvang met een sociale functie werd afgelopen jaar zowel in Vlaanderen als in Brussel intensief verder gezet, met ondermeer een geslaagde studiedag in de Kind en Gezin Academie.

Een belangrijk hoogtepunt in het afgelopen jaar was ontegensprekelijk het bezoek van een grote delegatie uit Vlaanderen aan de voorzieningen voor jonge kinderen in Pistoia. Deze bijzonder inspirerende studiereis heeft vele initiatieven in Vlaanderen doen ontstaan die hopelijk in de volgende jaren tot concrete resultaten zullen leiden wat betreft het bouwen aan de pedagogiek voor de kinderopvang.

De vele key-notes en lezingen in alle hoeken van Europa tonen aan dat VBJK een belangrijke plaats heeft ingenomen binnen de Early Childhood Education sector in Europa. Ook de buitenlandse publicaties benadrukken deze inbedding in Europa.

2009 was een jaar waarin VBJK betrokken werd bij een aantal nieuwe belangrijke internationale onderzoeken: het SEEPRO onderzoek naar de opleidingsvereisten in de EU-27, het UNESCO-onderzoek naar de effecten van integratie van kinderopvang in een breder geheel. Maar het VBJK is ook partner van het belangrijke Europese Onderzoeksproject van DG Culture and Education naar de competenties die nodig zijn om te werken met jonge kinderen. Dit laatste onderzoek zal zonder twijfel nieuwe boeiende perspectieven openen voor het VBJK op Europees vlak.

Jan Peeters

Coördinator VBJK Expertisecentrum voor Opvoeding en Kinderopvang

ORGANISATIESTRUCTUUR

ALGEMENE VERGADERING

mevr. Heremans
mevr. Piette
mevr. Van Herreweghe
de heer Verdonck
mevr. Nielandt
+ de leden van de Raad van Bestuur

Vlaams Welzijnsverbond
POI De Duizendpoot
Landelijke kinderopvang
Dienst Kinderopvang, Stad Gent
Universiteit Hasselt

RAAD VAN BESTUUR

Leden: prof. Vandenbroeck, voorzitter
prof. Baekelmans
prof. De Bie (ontslag op 7 oktober)
mevr. Cloet (ontslag op 24 maart)
mevr. De Caigny

mevr. Depreitere

mevr. Brumagne
de heer Masschelein
mevr. Van Wellen
mevr. Vanden Broucke
mevr. Devos
mevr. Schillemans (ontslag op 24 maart)
prof. Vandemeulebroecke
de heer Verbeke, penningmeester

Universiteit Gent
Expert
Universiteit Gent
Vlaams Welzijnsverbond
Vlaamse Werkgroep Diensten voor
Opvanggezinnen
Vlaamse Vereniging van Particuliere
Kinderopvang
Landelijke Kinderopvang
Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
Pluralistisch Platform Jeugdzorg
Vlaams Welzijnsverbond
Vlaams Welzijnsverbond
Stad Antwerpen
Katholieke Universiteit Leuven
Gemeentelijke & stedelijke kinderdagverblijven

WAARNEMERS

de heer Peeters
mevr. Keersmaekers
mevr. Cooreman

vertegenwoordiger van de staf VBJK
vertegenwoordiger van Kind & Gezin
vertegenwoordiger van Kind & Gezin

PERSONEEL

VASTE STAF:

Peeters Jan (voltijds)

Taak: wetenschappelijk medewerker –
coördinator

Van der Mespel Sandra (4 dg)
(Ouderschapsverlof 1/1-15/8)

Taak: educatief medewerker

Vervaeke Veerle (3,5 dagen/wk)

Taak: educatief medewerker

Boudry Caroline (4 dagen/wk)

Taak: educatief medewerker

Claesen Renilde (3,5 dagen/wk) (Ziekteverlof vanaf 1/1)	Taak: educatief medewerker
Van Eeghem Benedikte (voltijds, 60% vanaf 1/09)	Taak: educatief medewerker
Van Laere Katrien (voltijds)	Taak: educatief medewerker
De Weyer Wendy (voltijds, 70% vanaf 1/09)	Taak: educatief medewerker
Demeyer Sylvie (4 dagen/wk)	Taak: administratief medewerker
Willaert Veroniek (5 dagen/wk)	Taak: administratief medewerker

PROJECTEN:

1. STOP

De Mey Wim (70%)	Taak: educatief medewerker
Merlevede Els (halftijds)	Taak: trainer
Winters Suzy (halftijds)	Taak: trainer
Cappelle Lien (voltijds, profylactisch verlof vanaf 2/10)	Taak: trainer
Bussens Sven (halftijds)	Taak: trainer
Neyens Tine (70%, 75% vanaf 1/9)	Taak: trainer
Messiaen Vera (halftijds, 80% vanaf 01/09)	Taak: trainer gedetacheerd onderwijs
Putteman Mieke (80% vanaf 1/10)	Taak: trainer

2. Sociaal beleid (VGC)

Vervaet Veerle	Taak: educatief medewerker
Van Laere Katrien	Taak: educatief medewerker

3. Initiatieven buurtgerichte buitenschoolse opvang (VGC)

Van Laere Katrien	Taak: educatief medewerker
Boudry Caroline	Taak: educatief medewerker

4. Crècheplan (Brussels Gewest)

De Weyer Wendy	Taak: educatief medewerker
----------------	----------------------------

1

OVERZICHT VAN DE VERKOOP EN VERSPREIDING VAN TRAININGSMATERIALEN

In 2010 werd een nieuwe film geproduceerd, 'Het verhaal van taal', en gingen twee boeken in herdruk. Een van de publicaties van het ECCE AMA -project uit 2008, 'Kinderopvang met een Sociale functie', werd opnieuw uitgegeven bij SWP in Amsterdam en ging vlot van de hand. Het boek 'In verzekerde bewaring' werd volledig herwerkt en werd opnieuw door SWP uitgegeven. In de verkoop en de distributie zien we duidelijk het effect van de uitgave van de vier boeken, die het jaar voordien werden uitgegeven. De verkoop en de distributie van boeken en brochures die door VBJK worden uitgegeven is iets beperkter dan vorig jaar, maar blijft uitstekend: in Vlaanderen 2030 en in Nederland 2353, samen meer dan 4383 boeken en brochures. Grote uitschieters zijn het boek 'Kinderopvang met sociale functie' in Vlaanderen en Nederland en 'Pedagogisch management in de kinderopvang' in Nederland. De nieuwe film 'Het verhaal van taal' heeft dankzij de steun van de VGC een grote verspreiding gekend, waardoor de verkoop van het aantal DVD 's een uitstekend resultaat haalt. Opvallend is dat een aantal publicaties die in Vlaanderen over hun hoogtepunt heen zijn, het nog uitstekend doen in Nederland (Blik van de Yeti en vooral Spiegeltje). Ook KIDDO deed het dit afgelopen jaar goed, maar de actie om in de kleuterscholen abonnees te werven voor Kinderen in Europa mislukte.

Verkoop video's /dvd's

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Niet meer voorradige video's	50	89	73	81	11	-	5	1	5
Creatief omgaan met kwaliteit	15	25	20	62	90	-	10	5	17
Opvangouders pedagogiek	7	47	13	5	5	-	-	70	1
A man without culture...	-	53	13	3	8	3	11	8	-
Wiegelied voor Hamza (VBJK)			39	46	8	-	2	-	-
Wiegelied voor Hamza (NL)			61	5	-	34	-	-	81
dvd Wiegelied voor Hamza				494	166	512+	32	129	45
dvd Childcare Stories						472*	629	94	95*
Het verhaal van taal							297*	300*	55
Flammable (dvd)									6
Totaal	73	214	219	696	288	1021	986	607	1184

* gratis verspreide exemplaren betaald door derden

Verkoop boeken en trainingsmaterialen

Verkoop in België

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<i>Publicaties</i>									
Kinderopvang thuis	204	138	162	155	151	134	34	-	56
Kinderopvang in groep	42	186	34	39	34	32	30	19	11
Kind aan huis	175	156	121	124	-	-	-	-	-
Gepeuter (België)	33	38	43	74	119	118	154	122	131
De school is uit	282	245	185	188	20	-	-	-	114
Respect voor diversiteit	17	15	16	17	10	6	8	1	5
Ouderparticipatie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blik van de Yeti	69	128	24	34	15	103	10	8	10
Preventie antisociaal gedrag	32	16	16	52	9	12	1	-	-
Spiegeltje, spiegeltje	105	107	78	106	11	16	15	14	54
Familie	-	30	25	37	265	15	87	29	5
Van Gent naar de wereld	-	-	0	156*	3+61*	-	-	-	1
From Gent out into the world	-	-	-	289*	89*	-	-	-	-
Instream allochtonen in 7de jr. KZ	-	-	-	30*	-	-	-	-	-
In verzekerde bewaring	-	-	-	433**	23	105	7	90	93
Samen sterker terug op pad	-	-	-	-	139	35	26	16	8
Pedagogisch management	-	-	-	-	119+54*	154	44	20	35
Kinderopvang sociale functie								1115	570
Ontvlambare vingers								234	129
									+40*
The Construction of a new prof.								178	4+64*
De warme professional								68	98
									25*
Repenser l'éducation des ...									94
Subtotaal	966	1059	704	1734	1122	730	416	1914	1547
<i>Brochures</i>									
Flexibiliteit	13	21	13	7	-	-	-	-	-
Ontluikende geletterdheid	4	6	7	11	2	3	4	-	-
Kind in de 21e eeuw	18	14	8	13	5	14	9	-	-
Handleiding Flexibele kinderopvang	-	-	-	531*	6	6	-	-	-
Handleiding Buurtgerichte KO	-	-	-	577*	-	-	-	-	-
Handleiding Mannen en vrouwen...	-	-	-	340	-	-	-	-	-
Ouderparticipatie: ook voor vaders						4	44	177	18
Inclusieve Kinderopvang						300*	782*		82*
							78		-
							750*	448*	-
Subtotaal	35	41	28	1479	13	354	1667	625	100
Cd-rom ouders en diversiteit	42	17	9	27	13	20	71	4	-
Andere (toolkit, map e-learning)						-	-	-	-
									41
Subtotaal	42	17	9	27	13	20	71	4	342*
Subtotaal	42	17	9	27	13	20	71	4	383
Totaal	1043	1117	741	3213	1148	1104	2154	2543	2030

*: gratis verspreide publicaties betaald door derden

Verkoop in Nederland

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Gepeuter	197	188	229	175	130	108	132	207	164
Blik van de Yeti	343	353	309	219	300	155	393	303	399
Spiegeltje	426	296	224	281	235	525	459	379	436
In verzekerde bewaring	-	-	-	77*	124	98	53	10	113
Van Gent naar de wereld	-	-	-	19	-	-	-	-	-
Pedagogisch management	-	-	-	-	91	155	119	583	630
Samen sterker terug op pad						61	52	92	74
Ontvlambare Vingers								353	375
Constr. of a new profession								67	11
KO met sociale functie									151
Totaal	966	837	762	771	880	1102	1208	1994	2353

KIDDO- abonnementen (zie hoofdstuk 5)

KIDDO-abonnees		KIDDO-abonnees	
in 2007:		in 2008:	
België	1794	België	1750
Nederland	1971	Nederland	1906
<u>totaal</u>	<u>3765</u>	<u>totaal</u>	<u>3656</u>

KIDDO-abonnees	
in 2009:	
België	1750
Nederland	1905
<u>totaal</u>	<u>3655</u>

Kinderen in Europa - verspreiding

Het eerste nummer van 2009 van Kinderen in Europa werd via CEGO verdeeld naar alle kleuterscholen in Vlaanderen. Het tweede nummer werd via het Tijdschrift voor Kinderrechten via een evenement van de Kind en Gezin Academie (20 jaar Kinderrechten) verspreid. De actie naar de kleuterscholen had niet het verhoopte effect wat betreft nieuwe abonnees (zie verder).

Kinderen in Europa -abonnees:	
in 2007:	28
in 2008:	42
in 2009:	55

Het documentatiecentrum

Het documentatiecentrum van VBJK is sinds het najaar van 2008 gedigitaliseerd. VBJK nam deze beslissing om ontleners, educatief medewerkers en betrokkenen nog beter ten dienste te zijn. Via de website www.vbjk.be kunnen bezoekers een kijkje nemen in de bibliotheekcatalogus. Dit geldt zowel voor de Nederlandstalige website als voor de Engelstalige website. Bezoekers kunnen er nagaan of een specifieke titel op dat moment ontleend kan worden of niet. Is dat wel het geval, dan wordt met het secretariaat een afspraak gemaakt om het boek of naslagwerk op te halen. Gedurende die ontleentermijn geeft de website aan dat het werk tijdelijk niet beschikbaar is in de bibliotheek. Deze vernieuwde aanpak zorgt voor een meer gestroomlijnde administratie en een vereenvoudigd uitleenbeleid. Alle publicaties blijven verder ook op afspraak inkijkbaar in de 'fysieke' bibliotheek van VBJK, op afspraak.

De bibliotheek wordt steeds verder aangevuld met nieuwe recent verschenen boeken en andere publicaties, zodat er een actueel aanbod is voor alle geïnteresseerden. In de zomer van 2009 werd de bibliotheek door twee medewerkers aan een grondige opruiming onderworpen. Te zeer gedateerde publicaties en onbruikbaar materiaal werd uit het bestand gehaald. Iets ouder maar nog relevant materiaal werd in stock geplaatst. Daardoor is de bibliotheek stuk overzichtelijker, netter en up-to-date geworden.

Het publiek dat publicaties en naslagwerken ontleent bij VBJK is een constant gegeven. Het documentatiecentrum bereikt in de eerste plaats educatief medewerkers (hetzij intern, hetzij extern). Daarnaast wordt het centrum vaak geraadpleegd door studenten, leerkrachten, docenten en mensen uit het werkveld van kinderopvang en/of opvoeding.

Website VBJK

Sinds het voorjaar van 2009 zit de vernieuwde website van VBJK op kruissnelheid. We kunnen nieuws up to date online plaatsen, documenten snel voor download beschikbaar maken en vlot inschrijvingsformulieren voor conferenties genereren. Daardoor is de website van VBJK de rechtstreekse vertaling geworden van de dynamiek binnen het expertisecentrum en de opvangsector. De informatie op de website is beschikbaar in het Nederlands en het Engels ('mirror' of vereenvoudigde kopie van de Nederlandstalige site).

Dit zijn de voornaamste bezoekcijfers van 2009:

- 26.911 mensen hebben de site bezocht
- en brachten gemiddeld 2 minuten en 24 seconden door op de site
- de downloadpagina en het documentatiecentrum zijn het drukst bezocht
- 68,63% van de bezoekers vindt de site via een zoekmachine
- 18,77% vindt ons via een andere doorverwijzing
- 12,60% surft rechtstreeks naar de URL

Als uitbreiding op de bibliotheek heeft de website van VBJK ook een uitgebreide downloadpagina. Daar kunnen bezoekers artikels, congresstukken, workshops en andere bijdragen van medewerkers raadplegen of gratis downloaden. Ook een groot aantal VBJK-publicaties zijn beschikbaar voor download in pdf-formaat. Op die manier willen we alle betrokkenen uit de sector makkelijker toegang geven tot ons publicatiebestand.

Na overleg werd eind 2009 besloten om het onderhoudscontract met webontwikkelaars DotProjects zeker met een jaar te verlengen. Hierdoor kunnen zij ons technische

ondersteuning blijven bieden bij eventuele vragen of problemen. De site www.vbjk.be moet de komende maanden en jaren verder blijven groeien en de vereiste functionaliteiten bieden om congressen, projecten en publicaties van VBJK snel in de kijker te plaatsen.

Projectverantwoordelijken: Sylvie Demeyer (coördinatie) & Benedikte Van Eeghem (eindredactie)

2

ADVIESVERLENING

Platform Vernieuwde Kinderopvang

De taakomschrijving van het Platform Vernieuwde kinderopvang werd in het najaar van 2009 verruimd tot het voorbereiden van het decreet Kinderopvang dat is opgenomen in het nieuw Vlaams regeerakkoord. Het resultaat van de werkzaamheden van dit platform, dat een achttal keer samen kwam, werd eind 2009 door Kind en Gezin in een green paper verwerkt. Dat werd door het adviserend comité van Kind en Gezin besproken en goedgekeurd net voor het kerstreces.

Lokaal Overleg Gent

Het lokaal overleg kwam een vijf maal samen en gaf ondermeer advies over de uitbreidingsronde die in 2009 plaatsvond.

Expertgroep over taalontwikkeling en meertaligheid

Kind & Gezin startte in 2009 de externe adviesgroep taalstimulering en meertaligheid op. VBJK participeerde aan deze adviesgroep.

Competentiebeleid kinderopvang

In de loop van 2009 werd advies gegeven aan Syntra over het leerplan van de opleiding Verantwoordelijke kinderopvang en aan GO! voor de opleiding Kinderzorg.

Op initiatief van de administrateur van Kind en Gezin werden drie hogescholen die betrokken waren bij het postgraduaat Opleiding Verantwoordelijke Kinderopvang, samen met experts uitgenodigd om de haalbaarheid van een nieuwe bacheloropleiding voor de kinderopvang na te gaan. Een vertegenwoordiger van de vakgroep en van VBJK namen deel aan deze bijeenkomst.

Een groep van experts en vertegenwoordigers van de sector stelden een competentieprofiel op van deze bachelor Pedagogiek van het Jonge Kind. Dit beroepscompetentieprofiel werd aan de sector en aan het adviserend comité voorgesteld en positief onthaald.

360° om je heen

De Pedagogische begeleidingsdienst, Stad Gent leidt een cultuurproject ten dienste van het onderwijs en kinderopvang in Vlaanderen. Deze adviesgroep kwam in 2009 drie keer samen VBJK participeerde aan deze adviesgroep.

Kindercentrum en school als democratische oefenplaats

Bureau Mutant is initiatiefnemer van dit project in samenwerking met Eduniek, Stichting Vreedzaam in samenwerking met de Universiteit van Melbourne. VBJK participeerde aan deze adviesgroep

3

HET OP EEN WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWDE MANIER OPZETTEN VAN PROJECTEN EN AANLEVEREN VAN DIDACTISCH MATERIAAL

'Training of the trainers' over 'kinderopvang met sociale functie'

Doelstelling

Het concreet in praktijk brengen van toegankelijkheid en respect voor diversiteit als integraal deel van de kwaliteit van de dienstverlening. Dit is zeker nog geen realiteit voor de meeste kinderopvanginitiatieven in Vlaanderen en Brussel. Om kinderopvanginitiatieven hierin te ondersteunen, werd de handleiding 'Kinderopvang met sociale functie' ontwikkeld binnen het ecce ama! project.

De disseminatie van de visie die in de handleiding 'Kinderopvang met sociale functie' is ontwikkeld, gebeurt via een vormings- en begeleidingsaanbod voor pedagogische begeleiders (verantwoordelijken, trainers,...).

Resultaat

Er werd een stuurgroep samengesteld die geïnformeerd en geconsulteerd werd omtrent de mogelijkheden tot het versterken van de sociale functie in de kinderopvang.

Een driedaagse 'training for trainers' werd ontwikkeld en aangeboden aan alle vormingswerkers die de sociale functie samen met hun betrokken kinderopvanginitiatieven concreet willen uitbouwen. Deze inleidende training moet vormingswerkers toelaten hier zelf training over aan te bieden.

Vervolgens werd ook een intervisiegroep opgestart die ondersteuning biedt aan vormingswerkers of pedagogisch begeleiders die hier zelf begeleidingsprojecten over willen opzetten. Dit resulteerde in:

- Een ToT-cursus voor een 20-tal pedagogische ondersteuners/begeleiders
- Een nieuw traject van zeswekelijkse intervisiebijeenkomsten met pedagogische begeleiders (14 deelnemers)

Projectcoördinatie: Veerle Vervaet

Projectuitvoering: Veerle Vervaet, Katrien Van Laere, Katleen Govaert (K&G)

Financiering: Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Sociale functie van de kinderopvang, leren van elkaar

Doelstelling

Concrete ervaringen opbouwen inzake het dissemineren en implementeren van de visie die in de handleiding 'Kinderopvang met sociale functie' ontwikkelen. Deze ervaringen kunnen inspirerend zijn voor andere samenwerkingsverbanden in Vlaanderen.

Resultaat

In 2009 werden de bijeenkomsten met een 30-tal verantwoordelijken van kinderdagverblijven voortgezet om ontstane samenwerkingsverbanden zowel te verdiepen als te verbreden. De verantwoordelijken werden begeleid om binnen hun regio te werken aan een sociaal project, afgestemd op hun specifieke context. Tegelijk konden de teams ondersteund worden om de pedagogische uitdagingen die de grotere diversiteit in doelpubliek meebrengen, aan te gaan, zowel op het vlak van kinderbeleid als van ouderbeleid. Deze snelle verbreding leverde specifieke uitdagingen op voor de verdieping van het project. Tegelijk bood dit een unieke proeftuin voor het opzetten van bredere disseminatiestrategieën over de sociale functie van de kinderopvang in Vlaanderen.

- De resultaten van deze intensieve begeleiding rond toegankelijkheid en sociale functie werden naar voren gebracht tijdens de ontmoetingsdag " Toegankelijkheid? Een kwestie van samenspel!" 140 deelnemers. VGC nodigde ook alle geïnteresseerde pedagogisch begeleiders van Vlaanderen uit.
- De ervaringen van dit project werden aangewend in de ontwikkeling van de Training van trainers over de sociale functie (op punt stellen van begeleidingsmodellen, uittesten van methodieken).
- Het proces en de resultaten werden voorgesteld op de EECERA conferentie 2009 in Straatsburg, tijdens een self organised symposium: From Pilot to Policy: Social Inclusion in Childcare Provisions in Brussels

Projectcoördinatie: Veerle Vervaet

Projectuitvoering: Veerle Vervaet, Caroline Boudry, Katrien Van Laere

Financiering: Vlaamse Gemeenschapscommissie

Buitenschoolse opvang via netwerken

Doelstelling

Expertise inzake buurtgerichte buitenschoolse opvang ontwikkelen. Deze expertise kan inspirerend zijn voor het ontwikkelen van samenwerkingsverbanden in Vlaanderen en voor de implementatie van de sociale en pedagogische functie in de buitenschoolse opvang.

Resultaat

Het evaluatierapport 'Buitenschoolse Opvang in en met de buurt' is gepubliceerd en gedissemineerd in 2009. Op basis hiervan is er een begeleidingstraject opgestart om de opstart van 7 nieuwe vestigingsplaatsen voor initiatieven buurtgerichte buitenschoolse opvang te ondersteunen. De begeleiding voor coördinatoren en pedagogische medewerkers situeert zich zowel op individueel niveau (per IBO) als op collectief niveau (WIBO). Het WIBO-overleg fungeert als een 'critical learning community': verantwoordelijken en pedagogische begeleiders brengen hun eigen veranderingsprocessen naar voren, leren van elkaar en kunnen op deze manier hun sociaalpedagogische werking uit bouwen of verder verdiepen.

Parallel hiermee hebben we regelmatig overlegd met Kind en Gezin over deze projecten en hun structurele verankering. De Brusselse ervaringen zijn bovendien voorgesteld en besproken op de 'Denktank buitenschoolse opvang'.

Projectcoördinatie: Katrien Van Laere

Projectuitvoering: Caroline Boudry, Katrien Van Laere, Wendy De Weyer

Financiering: Vlaamse Gemeenschapscommissie

'Ontmoetingsplaatsen' voor kinderen en ouders

Doelstelling

Expertise ontwikkelen inzake 'ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders' en inhoudelijke discussie en reflectie over visie, praktijk en positie van ontmoetingsplaatsen faciliteren.

Resultaat

VBJK participeerde aan de Raad van Bestuur van de vzw Opvoeden in Brussel. Begin 2009 opende de vzw de deuren van zijn eerste ontmoetingsplaats: 'Baboes'. VBJK stond mee in voor de basisopleiding van de medewerkers van de ontmoetingsplaats (gecoördineerd door VCOK). Daarnaast waren we via de Raad van Bestuur nauw betrokken bij de voorbereiding, opening en werking van Baboes.

Op Vlaams niveau organiseerde VBJK het netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders. De discussietekst die in samenwerking met het netwerk werd geschreven, werd begin 2009 met de Administrateur-Generaal en enkele beleidsmedewerkers van Kind & Gezin besproken. Daarnaast werden er twee bijeenkomsten van het netwerk georganiseerd. Op de eerste bijkomst werd er uitgewisseld en gediscussieerd over de volgende thema's: 'lokale inplanting en relatie tot andere actoren' en 'evaluatie: mogelijkheden en beperkingen'. De tweede bijeenkomst stond vooral in het teken van de verdere ontwikkeling van het netwerk: wat is de opdracht en wie betrekken we? Aangezien het netwerk belangenbehartiging van de ontmoetingsplaatsen beschouwt als één van de opdrachten, werd er besloten dat VBJK niet langer organisator zal zijn van dit netwerk. De sector zal vanaf 2010 dit netwerk zelf organiseren. VBJK blijft deelnemen aan het netwerk in functie van inhoudelijke ondersteuning.

Projectcoördinatie:

- Participatie Raad van Bestuur vzw Opvoeden in Brussel: Veerle Vervaet (voorjaar 2009) - Sandra Van der Mespel (najaar 2009),
- Netwerk voorzitten: Michel Vandenbroeck (voorjaar 2009) - Sandra Van der Mespel (najaar 2009)

Projectuitvoering:

- Training van de medewerkers van vzw Opvoeden in Brussel: Katelijne De Brabandere (VCOK) en Caroline Boudry

Financiering: Vlaamse Gemeenschapscommissie, Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Voorzieningen toegankelijk maken voor mannen

Doelstelling

Mannen meer betrekken bij de opvoeding van hun jonge kinderen door de voorzieningen voor jonge kinderen meer vadvriendelijk te maken.

Resultaat

Er werden 3 lezingen gegeven i.s.m. de Brabantse bibliotheken over de rol van de vader. (mei, oktober en november) VBJK werkte ook op Europees niveau verder op deze problematiek. Zo nam VBJK het initiatief om een Self Organized Symposium te organiseren

met onderzoekers uit Duitsland en Noorwegen op de EECERA conferentie over het thema mannen en de zorg voor jonge kinderen. Daarnaast werden een aantal lezingen gegeven over het thema mannen en de opvang van jonge kinderen.

Projectcoördinatie: Jan Peeters

Projectuitvoering: Jan Peeters,

Financiering: DECET, Kinderopvangcongres, Assise

Oprichting van nieuwe of uitbreiding van voorschoolse kinderopvang in Brussel

Doelstelling

Het hoofddoel van het kinderopvangplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de voorschoolse kinderopvang in Brussel uit te breiden. In nauw overleg met de VGC, staat VBJK in voor de ondersteuning van de projecten die onder de verantwoordelijkheid van Kind & Gezin vallen.

Resultaat

In 2009 nam VBJK, in samenwerking met CERE, deel aan verschillende Task Force bijeenkomsten. Deze vergaderingen vonden in 2009 plaats op 17 februari, 19 mei, 8 december.

Tevens vonden verschillende overlegmomenten plaats ter ondersteuning van een vijftal Nederlandstalige projecten in Brussel. Bij deze overlegmomenten waren telkens de initiatiefnemers van het project, VGC, VIPA en CERE betrokken.

Projectverantwoordelijke: Jan Peeters

Projectuitvoerder: Wendy De Weyer

Financiering: Brussels Hoofdstedelijk Gewest

4

ONDERWIJS EN OPLEIDING

Professionalisering onthaalouders (aangesloten bij dienst en zelfstandige)

Doelstelling

Dienstverantwoordelijken en trainers leermiddelen aanreiken om uitgaande van het competentieprofiel onthaalouders een opleidings- en begeleidingstraject uit te stippelen dat kansen biedt op kwalificatieverhoging.

Resultaat

In samenwerking met Kind & Gezin werd de Resonantiegroep Onthaalouderacademie georganiseerd. De resonantiegroep bestaat uit de verschillende belanghebbenden uit de sector van de onthaalouders (diensten, vakbond, vormingsorganisaties) en heeft als opdracht het project Onthaalouderacademie op te volgen. Het project omvat verschillende acties:

Initiatie cursus computer en internet voor onthaalouders:

Via de resonantiegroep van de Onthaalouderacademie werd het bestaande materiaal verder bekend gemaakt. Het materiaal werd enthousiast onthaald, maar wordt nog steeds weinig gebruikt. Op de laatste resonantiegroep werd dit besproken; knelpunt is de werklust van de diensten die hen belemmert een initiatie cursus te organiseren.

Selectie-instrument voor onthaalouders:

Kind & Gezin, VCOK en de sector organiseerden een studiedag en een training voor dienstverantwoordelijken over het selectieproces en de toepassing van het selectie-instrument. VBJK volgde dit mee op.

Opleiding voor onthaalouders:

Er werd een samenwerking opgestart met het volwassenenonderwijs. In overleg met hen werd er beslist om 4 modules uit de opleiding 'Begeleider in de kinderopvang' aan te bieden op maat van onthaalouders, met name Spelen met het jonge kind, Omgaan met het jonge kind, Samenwerken met ouders en Verzorging en EHBO bij het jonge kind. Om deze modules toegankelijk te maken voor onthaalouders werd beslist de lesdagen te organiseren op zaterdagvoormiddag en het aantal lesdagen te beperken door de module deels via afstandsonderwijs aan te bieden. De elektronische lespakketten die in het project *ecce ama!* werden ontwikkeld, werden hierin geïntegreerd.

In 2009 werd er een eerste proefmodule ('Spelen met het jonge kind') ontwikkeld en georganiseerd in samenwerking met CVO VSPW Gent en CVO De Oranjerie Diest. Beide CVO's maakten in samenwerking met VBJK een leerplatform aan voor de deelnemende onthaalouders. In Gent namen 24 onthaalouders deel (waarvan 21 de module afwerkten) en in Diest namen 8 onthaalouders deel. De module werd zeer positief geëvalueerd door de onthaalouders. Op basis van de eerste ervaringen werd de module 'Spelen met het jonge kind' bijgestuurd en werd de basis gelegd voor de volgende modules.

Eind 2009 werd er een overleg georganiseerd met de andere CVO's die de opleiding Begeleider in de kinderopvang aanbieden. Het project werd aan hen voorgesteld. De CVO's

reageerden enthousiast en formuleerden hun interesse om mee te werken aan en van start te gaan met deze opleiding voor onthaalouders.

Startcursus voor onthaalouders:

De resonantiegroep besliste een werkgroep op te starten die de startcursus voor onthaalouders actualiseert en onderzoekt of de startcursus – onder bepaalde voorwaarden – ook kan leiden naar een vrijstelling in het Volwassenenonderwijs. VBJK startte in het najaar deze werkgroep op.

Projectverantwoordelijken: Sandra Van der Mespel, Jan Peeters
Projectuitvoerders: Sandra Van der Mespel, Sylvie Demeyer, Wendy De Weyer
Financiering: partnerschapsakkoord, ESF-Equal, cofinanciering VOP

Een audiovisuele geschiedenis van de kinderopvang

Doelstelling

Lesmateriaal ontwikkelen voor de leerlingen van de opleiding Kinderzorg die de recente geschiedenis van de kinderopvang voor beroepsschoolleerlingen op een begrijpbare en toegankelijke manier in beeld brengt om tot reflectie over de veranderende professionaliteit in hun beroep te komen.

Resultaat

De video-installatie 'Een videoreis doorheen de tijd: Onthaalouders en begeleiders over hun beroep', die de geschiedenis van de kinderopvang van de jaren zeventig tot nu in beeld brengt werd nogmaals vertoond op de Ratatoei-dag van de Stedelijke kinderdagverblijven en Initiatieven voor Buitenschoolse opvang op 4 juni. Er werd ook een lezing gegeven op deze dag: 'De Warme Professional: 30 jaar werken aan een nieuw beroep'

Er werd contact opgenomen met leerkrachten van het volwassenenonderwijs en zij willen meewerken aan een brochure plus bijhorende DVD over de geschiedenis. Ook de Onthaalouderacademie is geïnteresseerd en er werd reeds een montage gemaakt over de geschiedenis van de onthaalouders.

Projectcoördinator: Jan Peeters
Projectuitvoering: Benedikte Van Eeghem, Jan Peeters
Financiering: Bernard van Leer Foundation, Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Project Zig-Zag : Bouwen aan een pedagogiek voor de kinderopvang via pedagogische documentatie

Doelstelling

Het pedagogisch begeleidingsproject Zig-Zag wil de pedagogische praktijk in de kinderopvang zichtbaar en bespreekbaar maken met als doel de pedagogische kwaliteit te verbeteren, en begeleiders te laten reflecteren over eigen pedagogisch handelen. Daarnaast willen we een visietekst ontwerpen om de sector een kader en praktijkvoorbeelden aan te reiken over de pedagogische methode van 'documenteren' in de kinderopvang.

Resultaat

Er werd vertrokken vanuit de visie dat de samenwerking tussen ouders, kinderen en medewerkers in de kinderopvang aan de basis ligt van een kwalitatieve opvang. Dit traject liet zich inspireren door het gedachtegoed van Loris Malaguzzi, de DECET-publicatie 'Zin verlenen aan praktijk' en de visie van Ferre Laevers over de betrokkenheid en het welbevinden van jonge kinderen. Pedagogische begeleiders van VBJK, VCOK, Pedagogisch centrum Gent, Kinderdagverblijf Patjoepelke begeleidde de veranderingsprocessen binnen verschillende teams. De pedagogische begeleiders van PBD Gent, Patjoepelke, VCOK en VBJK kwamen geregeld bijeen om het proces te evalueren.

VBJK en VCOK organiseerden enkele studiedagen die de begeleiders ondersteunen bij hun vaardigheden voor het pedagogisch documenteren en zelfreflectie.

Begeleidsters ontwikkelden op deze manier een vertrouwen in eigen pedagogisch handelen binnen dit veranderingsproces. Ze organiseerden contactmomenten met ouders, stelden het project voor. Er zijn binnen de verschillende opvanginitiatieven meerdere projecten uitgewerkt en zichtbaar gemaakt via pedagogische documentatie voor ouders, kinderen en het team.

Er werd een visietekst ontworpen over de rol van pedagogisch documenteren. Bijzondere aandacht gaat daarin naar de sociale functie van de kinderopvang waarbij verhalen, foto's en observaties de communicatie met kinderen en ouders mogelijk maken. Verder staan het overleg via deze pedagogische documentatie binnen het team en het reflecteren over de eigen competentie als medewerker, centraal in deze aanpak.

Projectverantwoordelijke: Jan Peeters

Projectuitvoerders: Caroline Boudry, Annelies Roelandt

Financiering: voor Vlaanderen: partnerschapsakkoord, Stad Gent, UZ Gent

Taalverwerving en taalbeleid in de kinderopvang

Doelstelling

Expertise en inspirerende praktijkvoorbeelden inzake taalverwerving en taalbeleid in de kinderopvang ter beschikking stellen.

Resultaat

De DVD 'Het verhaal van taal. Uitdagend Nederlands in een meertalige omgeving' werd uitgegeven begin 2009. De film ging in première tijdens 2 studiedagen: 'Inspiratie voor de kinderopvang', georganiseerd door de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor alle Brusselse kinderdagverblijven.

Het thema van de KIDDOdag 2009 speelde in op de magie van talen, het kind in een meertalige omgeving. De dvd werd tijdens een workshop voorgesteld.

In KIDDO verschenen 3 artikelen over taal in de kinderopvang. Er werd, in samenwerking met de taalondersteuners van de VGC, ook een handleiding voor vormingswerkers en verantwoordelijken in de kinderopvang voorbereid. Deze handleiding biedt suggesties om de DVD te gebruiken in een vormingscontext.

Projectcoördinatie: Caroline Boudry (voorjaar 2009) – Sandra Van der Mespel (najaar 2009)

Projectuitvoering: Caroline Boudry, Benedikte Van Eeghem, Sandra Van der Mespel

Financiering: Vlaamse Gemeenschapscommissie, Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

KIDDO-dag

Doelstelling

Begeleiders van jonge kinderen ideeën aanreiken over hoe ze via een rijk taalaanbod en een goede taalomgeving de taalontwikkeling bij baby's en peuters kunnen ondersteunen. Er zal ook aandacht worden besteed aan meertaligheid, het taalbeleid en de samenwerking met ouders. Dit gebeurt op 2 individuele studiedagen in Gent en Brussel.

Resultaat

We ontvingen 380 deelnemers op beide studiedagen op 4 en 6 juni. Zowel begeleiders in de kinderopvang uit de gesubsidieerde sector als uit de private sector en onthaalouders namen deel. In Gent waren er dat 240 mensen, in Brussel 140.

Projectcoördinator: Caroline Boudry

Projectuitvoering: Caroline Boudry, Veroniek Willaert

Opleiding Kinderzorg en Hoger Beroepsonderwijs

Doelstelling

De initiële opleiding aanpassen aan de noden van de kinderopvang

Resultaat

Het VBJK werkte mee met een onderzoeksproject van de VLOR door het GO! in samenwerking met de Hogeschool Gent naar de verschillende opleidingen die toegang verlenen tot een job als begeleider. De Hogeschool Gent stelde een opleidingsmatrix op die alle opleidingen screent vanuit het beroepsprofiel.

VBJK begeleidde ook een thesis over een project van de hogeschool Brussel, dat de taalvaardigheid van de leerlingen die het zevende jaar verlaten en een opleiding kleuterleider wensen aan te vangen, wil vergroten. Verder volgt VBJK ook een project van de Hogeschool Kempen dat nagaat in hoeverre een opleiding binnen het Hoger Beroepsonderwijs een oplossing is voor de tekorten van de opleiding Kinderzorg.

Op vraag van het GO! nam VBJK deel aan de leerplancommissies om de opleiding Kinderzorg te actualiseren. In 2009 participeerde VBJK aan 4 bijeenkomsten en bracht daarbij in samenwerking met Kind & Gezin telkens advies uit.

VBJK nam eveneens deel aan de leerplanvergaderingen betreffende de opleiding Verantwoordelijke kinderopvang georganiseerd door Syntra. In 2009 nam VBJK deel aan 6 leerplanvergaderingen en werkte hierdoor actief mee aan de actualisatie van het leerplan.

De rapporten van het project van GO! - Hogeschool Gent en de thesis zijn intussen afgewerkt. Het leerplan voor de opleiding Kinderzorg van het GO! werd afgewerkt en werd ter advisering ingediend bij de onderwijsinspectie. Ook van het leerplan voor de opleiding Verantwoordelijke kinderopvang van Syntra werd een eerste definitieve versie afgeleverd.

Projectcoördinator: Jan Peeters

Projectuitvoering: Jan Peeters, Wendy De Weyer

Financiering: Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Kinderopvang in het Hoger Onderwijs

Doelstelling

Kinderopvang als pedagogische discipline ingang doen vinden in het Hoger Onderwijs zodat de verantwoordelijken in de toekomst beter voorbereid zouden zijn op hun taak in de kinderopvang.

Resultaat

Er meegewerkt aan de nieuwe Postbacheloropleidingen Verantwoordelijke Kinderopvang in Gent en Antwerpen. Er werd ook een les gegeven in de bacheloropleiding Kleuterleider over Kinderopvang in een Europees perspectief.

VBJK geeft op vraag advies aan hogescholen die geïnteresseerd zijn om de mogelijkheden te onderzoeken van een bachelor pedagogiek van het jonge kind.

Projectcoördinatie: Jan Peeters

Projectuitvoering: Jan Peeters

Financiering: Hogescholen en VCOK

Kinderopvang in het Universitair Onderwijs

Doelstelling

Kinderopvang als pedagogische discipline ingang doen vinden in het Universitair Onderwijs zodat de verantwoordelijken in de toekomst beter voorbereid zouden zijn op hun taak in de kinderopvang en zodat kinderopvang erkend raakt als onderzoeksterrein.

Resultaat

Het vak Kinderzorg werd voor de vijfde maal gegeven in 2009. Daarnaast werden meerdere masterproeven (theses) van studenten begeleid over onderwerpen, verwant aan de activiteiten van VBJK. In 2009 werd de eerste meesterproef over de ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders opgestart. Deze wordt in 2010 opgeleverd.

Na enkele jaren wordt kinderopvang stilaan een onderwerp dat door studenten erkend en herkend wordt als een academisch onderwerp en een mogelijkheid voor hun beroepsoriëntering. De scripties leveren in een aantal gevallen ook interessant evaluatiemateriaal of inspiratie. Op die manier levert de samenwerking met de vakgroep Sociale Agogiek een win-winsituatie op.

Projectverantwoordelijke: Michel Vandenbroeck

Projectuitvoerder: Michel Vandenbroeck

Financiering: Universiteit Gent, Vakgroep Sociale Agogiek

5

EEN KWALITEITSVOL PEDAGOGISCH TIJDSCHRIFT VOOR DE KINDEROPVANG

KIDDO, het Pedagogisch Tijdschrift voor de kinderopvang

Doelstelling

In beeld brengen van pedagogische visies, uitgangspunten en goede praktijkvoorbeelden. Het tijdschrift helpt om deze getuigenissen te laten doorstromen naar begeleiders en andere medewerkers in de kinderopvang.

Resultaat

In 2009 verschenen opnieuw 8 nummers in full colour. De dikte van het blad werd vastgelegd op 40 bladzijden. Daardoor is het tijdschrift iets dunner dan het voorgaande jaar, maar de garantie blijft dat alle artikels van hoogstaande kwaliteit zijn.

Na overleg met de redactie in Nederland kreeg KIDDO in 2009 een aantal nieuwe rubrieken, zoals 'Kinderopvang Spreekt' en 'Spraa makers'. Beide rubrieken beslaan 1 pagina en zijn de vervangers van het vroegere 'Kwaliteit in Beeld' en de 'derde' nieuwspagina. In 'KO Spreekt' laten we een medewerker KO (begeleider, verantwoordelijken lesgever...) in full quote aan het woord over zijn/haar ervaringen binnen het werkveld. 'Spraa makers' geeft letterlijk een stem aan kinderen: zij mogen een hele pagina filosoferen over thema's uit allerhande contexten: ethiek, verlangens, helden...

Doorheen 2009 werd niet uitdrukkelijk gefocust op 'thematische' KIDDO's. Zoals gewoonlijk werden naar aanleiding van KIDDOdag 2009 over 'taal', wel artikels en getuigenissen over taal en jonge kinderen in het blad geplaatst.

Het abonneeaantal in Vlaanderen kende eind 2008 een lichte terugval, naar 1750 betalende KIDDO-abonnees. Eén van de mogelijke verklaringen is dat de moeilijke overstap naar een nieuwe abonnementendienst (onder Nederlandse verantwoordelijkheid) leidde tot stopzetting van heel wat abonnementen. Dit probleem is intussen grondig besproken met SWP en zou in de toekomst van de baan moeten zijn.

Eind 2009 kwamen we, in samenspraak met Nederland, ook tot de conclusie dat de lay-out van KIDDO achterhaald is. We startten de zoektocht naar een nieuwe vormgever, die in 2010 tot een 'uiterlijk' grondig vernieuwde KIDDO moet leiden.

Het hoofdredacteurschap van KIDDO was van januari tot augustus 2009 in handen van Benedikte Van Eeghem. In september keerde Sandra Van der Mespel terug uit ouderschapsverlof, en nam zij de rol van hoofdredacteur terug op.

Projectverantwoordelijke: Sandra Van der Mespel

Projectuitvoerders: Benedikte Van Eeghem, Caroline Boudry

Financiering: redactionele uitgaven: SWP, lonen van de medewerkers: partnerschapsakkoord

Children in Europe / Kinderen in Europa

Doelstelling

Europese en andere internationale goede praktijkvoorbeelden onder de aandacht brengen in een thematisch opgezette publicatie. Net als voorgaande jaren verschijnt Kinderen in Europa twee keer per jaar. VBJK neemt de vertaling en de drukproefcorrectie van de Nederlandstalige versie voor haar rekening.

Resultaat

In het voorjaar van 2009 stonden 'jonge kinderen en wetenschappen' centraal. Deze uitgaven van KIE legde niet rechtstreeks het accent op de sector 'kinderopvang', en daarom werd besloten om het als crosspromotie mee te sturen bij de verzending van een nummer van 'Kleuters & ik' (een uitgave van CEGO, Leuven) naar alle kleuterscholen. Door een misverstand tussen VBJK en CEGO werd geen begeleidende brief meegestuurd en hierdoor had deze promo-actie niet de gehoopte resultaten wat betreft het werven van abonnees in de sector van de kleuterscholen.

In het najaar van 2009 vierde het internationale Kinderrechtenverdrag zijn twintigste verjaardag. Na aanleiding van die gebeurtenis verscheen er een editie van Kinderen in Europa, die volledig aan het verdrag werd gewijd. Dit nummer werd via het tijdschrift voor Kinderrechten verdeeld en uitgedeeld op een conferentie van de K&G Academie n.a.v. de 20ste verjaardag van het KRV.

Het samenwerkingsverband met Childcare International dat in 2008 werd opgestart, bleef in 2009 behouden. Zoals overeengekomen levert VBJK aan CI de Nederlandse vertaling van elke Kinderen in Europa, waarna CI de eindredactie en lay-out verzorgt. Na akkoord van Vlaamse kant over de drukproeven, wordt het blad voor de Vlaamse markt in een oplage van 1000 à 1500 gedrukt. Daarvan gaan 50 nummers op een vaste basis naar abonnees (particulieren, scholen en studiecentra). De andere bladen worden verdeeld via partnerschappen, specifieke aanvragen en op studiedagen.

Projectverantwoordelijke: Jan Peeters .

Projectuitvoerders: Jan Peeters, Benedikte Van Eeghem.

Financiering: Bernard van Leer Foundation, Ionen partnerschapsakkoord

6

ONDERZOEK

Onderzoek naar competenties bij begeleiders die in een context van diversiteit werken

Doelstelling

De specifieke kernkwaliteiten die nodig zijn om in een context van diversiteit te werken, in samenwerking met actors of change zichtbaar maken.

Resultaat

Binnen het DECET-netwerk werd een onderzoek opgezet naar de actiegerichte competenties die nodig zijn bij het omgaan met diversiteit in kinderopvanginitiatieven. Welke competenties en vaardigheden hebben begeleiders in de kinderopvang nodig om te werken met de bestaande diversiteit van kinderen en ouders (bijv. gezinnen verschillend in samenstelling, gezinnen van verschillende etnisch culturele achtergronden,...)? Welke competenties en vaardigheden hebben begeleiders in de kinderopvang nodig om te werken met de bestaande diversiteit binnen het eigen team (bijv. mannelijke begeleiders)? Speciale aandacht ging naar het gendersensitief maken van het beroep: hoe kunnen we meer mannen opleiden voor een job in de kinderopvang? De vragenlijsten van praktijkwerkers uit zeven Europese landen (Frankrijk, Nederland, België, het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Servië en Spanje, plus Marokko en Mexico) werden verwerkt. Tijdens de bijeenkomst in Straatsburg werd besloten om de resultaten te bediscussiëren op het learning management platform KARL. VBJK leidde de start van de discussie en schreef een rapport op basis van de discussies op Karl.

De resultaten van dit project werden ook ingebracht in de Joint Learning Initiative on Children and Ethnic Division (JLICED), een globaal actieplan dat van 2008 tot 2010 de wetenschappelijke kennis en ervaringen in kaart brengt om via voorschoolse opvoeding de etnische segregatie tegen te gaan (zie verder).

Via de discussie op KARL werd op een 'virtuele' manier de publicatie voorbereid die bruikbaar zal zijn in begeleidingen, in service training en de opleiding in het dagonderwijs en het volwassenenonderwijs.

Projectcoördinatie: Jan Peeters

Projectuitvoering: Jan Peeters, Katrien Van Laere

Financiering: Bernard van Leer Foundation (onkosten), partnerschapsakkoord Kind en Gezin (lonen)

Joint Learning Initiative on Children and Ethnic Divisions

Doelstelling

De kennis en ervaringen in kaart te brengen van hoe de voorschoolse opvoeding kan bijdragen tot het reduceren van etnische segregatie.

Resultaat

Op initiatief van prof. Paul Connolly en Tony Gallagher (Queens University, Belfast), werd een globaal netwerk opgericht. Het gaat om een eerste fase (2008-2010). Hiervoor werden zes Learning Groups opgericht, telkens gecoördineerd door een expert in het Noorden en één in het Zuiden. In samenwerking met Ileana Seda-Santana (Mexico) brachten we een groep van enkele experts samen uit Nederland, Israël, Servië, Frankrijk, Australië, Brazilië en Korea. De groep hield een seminarie in Gent in april 2009 voor een 150-tal geïnteresseerden over de denkkaders inzake diversiteit in de voorschoolse opvoeding. Een ontwerpversie van de eerste working paper werd vervolgens bediscussieerd door de stuurgroep van dit onderzoeksnetwerk.

Projectcoördinatie en uitvoering: Michel Vandenbroeck

Financiering: Bernard Van Leer Foundation, Atlantis Foundation, Queens University, Universiteit Gent

Seepro: comparative research on training requirements and profiles in EU

Doelstelling

Overzicht geven van trainingvereisten en opleidingsprofielen van opleidingen voor kinderbegeleiders en kleuterleiders in alle EU lidstaten.

Resultaat

Pamela Oberhuemer gaf vanuit het Deutsche Jugend Institut in 1997 het boek 'Working with Young children in Europe, provision and staff training' uit. Samen met Inge Schreyer heeft ze het plan opgevat om van dit omvangrijk naslagwerk een versie voor alle 27 lidstaten van de EU te maken en tevens de gegevens uit 1997 van de EU15 lidstaten volledig te herwerken. De coördinator van VBJK werd aangezocht om het hoofdstuk over België te schrijven, hiervoor deed hij beroep Florence Pirard (ONE) en collega's uit de sector van de kleuterscholen. Het boek werd afgewerkt eind 2009.

Financiering: DJI

Unesco study: Caring and Learning Together: Integration of ECCE

Doelstelling

Deze studie van UNESCO wil de voor- en nadelen onderzoeken van de integratie van kinderopvang in de kleuterschool.

Resultaat

Zowel Kind en Gezin als VBJK werden door de onderzoekers Yoshie Kaga, John Bennet en Peter Moss gevraagd om deel te nemen aan dit onderzoek. Michel Vandenbroeck en Jan Peeters kregen de opdracht een case study te maken van de stad Gent waar op lokaal niveau sinds lange tijd een integratie van de kinderopvang in het departement onderwijs bestaat. In het najaar werd het deel over Gent gefinaliseerd.

Financiering: UNESCO

Europees Onderzoeksproject i.s.m. vakgroep: welke competenties zijn er nodig om te werken met jonge kinderen van 0 tot 6 jaar?

Doelstelling

Op een wetenschappelijk onderbouwde wijze, binnen een twintigtal EU-landen, het soort professionaliteit omschrijven dat medewerkers in diensten voor jonge kinderen nodig hebben.

Resultaat

The University of East London, VBJK en de vakgroep Sociale Agogiek van de UGent schreven tijdens de vakantie van 2009 een onderzoeksvoorstel uit voor een tender die werd uitgeschreven door de Europese Commissie. Eind november kregen we bericht dat het consortium van beide Universiteiten en VBJK waren uitgekozen om het onderzoek uit te voeren. Dit onderzoek tracht de competenties in kaart te brengen, die nodig zijn voor medewerkers van early childhood education (0 tot 6 jaar). Er zijn experts en trainingorganisaties uit meer dan 20 Europese landen bij betrokken. Gezien de expertise van VBJK over dit onderwerp werd besloten dat twee teamleden actief bij dit onderzoeksproject betrokken zullen worden.

Financiering: Europese Commissie

7

PUBLICATIES VAN VBJK-MEDEWERKERS

Advies

Vervaeke, V., soutenir et accompagner le travail du groupe-ressource consacré à la thématique «Diversité des enfants: accueillir des enfants à besoins spécifiques dans des services ordinaires ».

CERE, Brussel

Vervaeke, V., Werkgroep DECET principes en criteria, ontwikkelen van reflectiemethodieken, PBD, Stad Gent

Key notes, workshops en lezingen op internationale studiedagen en congressen

Boudry, C. en Peeters, J., Taal en communicatie in een meertalige omgeving. ISSA 10 th annual conference, Seed for Change, Paper together with Zorica Trikić: Competencies for Working in a Diversity Context, Voices of Professional. Bukarest, 15-17 October 2009.
Boudry, C., Kunst en kinderopvang met respect voor diversiteit, Womens wrights, Istanbul 27 maart 2009

Peeters, J., Conférence Office de la Naissance et l'Enfance. Formation initiale et enjeux de la professionnalisation dans le contexte belge et européen- quelle est la place pour la formation continue. Wepion, 15 januari 2009

Peeters, J., 17de Kinderopvangcongres. Werken in de kinderopvang, een wereldvak!

Subplenaire lezing: Mannen op de groep een must! Ede, NL, 25 maart 2009

Peeters, J., Niedrigqualifizierte in Bildung, Betreuung und Erziehung?! Keynote, Luxemburg, 21 april 2009

Peeters, J., Conference. Kinder – Krippen – Kompetenzen. Key-note: Qualitätsstandards frühkindlicher Erziehung in Europa. Frankfurt, 27 mei 2009

Peeters, J., 2èmes Assises Nationales de la Petite Enfance key- note : Professionnalisation dans un contexte de diversité, une approche européenne. Parijs, 6 november

Peeters, J., Participer fait grandir Conférence en l'honneur du départ à la retraite de Patricia Vincart. Présentation : Construction des nouveaux savoirs pédagogiques avec les professionnelles de la petite enfance . Brussel, 30 november 2009

Peeters, J., Dialoghi – incontri e percorsi di formazione 2007/2009” Key-note: Professionalism in services for young children and out of school care in Europe. Trieste, Area Educazione, Università e Ricerca, 5 december 2009

Peeters, J., Worldforum on Early Care and Education. Belfast, 16-19 juni 2009

-Workshop: Professionalism in services for young children in Europe. Strategic Investments in Professional Development that transform practice and benefit children.

-Workshop: Policies and Gender roles

-Debate Global Trends in ECE

Peeters, J., EECERA Diversity, Inclusion and the Values of Democracy: Building Teachers' Competences of Intercultural Education. Strasbourg, 26-29 augustus 2009

-Self organised symposium with Myriam Mony. Professionalism in a context of diversity-
Professionalisme dans un contexte de diversité.

-Self organised symposium: Gender Diversity and professionalism: a critical analysis of overt
and covert curricula

Peeters, J., INTERnetwork Conference Diversity, Inclusion and the values of democracy:
building teacher's Competences for intercultural Education, Slovenië Ljubljana:
workshopfacilator: Men in education: Gender diversity and professionbalism: what can we
learn from other countries;

Peeters, J., Fachkongress "Familienzentren in Nordrhein-Westfalen: Eine Zwischenbilanz im
Dialog mit den Nachbarn". Debate. Aachen, 12 mei 2009

Vervaet, V. ,From Pilot to Policy: Social Inclusion in Childcare Provisions in Brussels, lezing op
symposium EECERA Annual Conference, 26-29 augustus 2009

Vandenbroeck, M. (2009) Internationaal seminarie "Program development in early childhood
education in contexts of ethnic division", Vakgroep Sociale Agogiek, UGent ism JLICED en
VBJK, 29 april 2009.

Vandenbroeck, M. (2009). Children's agency and educational norms: a tensed negotiation.
Invited keynote presentation at the *2nd conference on Childhood Research: Childhood
spaces, children's places*. Tampere: Finnish Society for Childhood Research.

Vandenbroeck, M. (2009) La construction de savoirs sur l'enfance et sur la parentalité dans
l'Etat Providence Actif : la prévention précoce comme cas emblématique. Présentation à la
Onzième rencontre du Réseau International de Recherche en Education et Formation (REF).
Nantes : REF.

Vandenbroeck, M. (2009) Let us disagree. Invited keynote at the *19th European Early
Childhood Education Research Association's conference*. Strasbourg: EECERA – Le Furet.

Vandenbroeck, M. (2009). Equity and diversity in early childhood services. Keynote
presentation on the seminar *Quality in Early Childhood*. Brussels: Working Group on Quality of
Childhood of the European Parliament.

Vandenbroeck, M. (2009). Training for diversity and inclusion. Keynote lecture at the
conference *Diversity, inclusion and the values of democracy. Building teachers competences
for intercultural education*. Ljubljana: INTER-network – International Step by Step Association –
Educational Research Institute of Slovenia.

Vandenbroeck, M. (2009). Co-éducation : responsabilités divisées ou partagées?
Présentation à la journée d'étude internationale *La coéducation en question*. Strasbourg : Le
Furet.

Vandenbroeck, M. (2009). Diversity and equity in early childhood education Invited keynote
at the international conference *Diversity, Inclusion and the Values of Democracy: Building
Teachers' Competences for Intercultural Education*. Ljubljana: INTERnetwork.

Vandenbroeck, M. (2009). Respect de la diversité: identités, vivre ensemble et lutte contre les
inégalités. Présentation plénière au colloque *Diversité dans les lieux d'accueil petite enfance*.
Bruxelles : ULB.

Guest lecturer in the module "Childhood in Multicultural contexts" in the European Master in
Children's Rights (EMCR), University of Novi Sad, Serbia (March 2009).

Gastcollege aan het Institute of Education, London over "Social pedagogy and social
inclusion" (November 2009).

Gastcollege aan de post-academische vorming Kinderrechten over " *Diversiteit van het
diversiteitsbegrip*". UGent - UIA, (November 2009).

Lezingen, workshops en debatten in Vlaanderen

Boudry, C., Het verhaal van taal studiedag VGC Brussel 28 januari 2009

Boudry, C Documenteren om een pedagogische praktijk zichtbaar te maken, geïnspireerd
door de Noord-Italiaanse praktijk. VVSG Antwerpen 26 November 2009

Peeters, J., 30 jaar Sociale Agogiek: workshop door Caroline Boudry en Jan Peeters met film over geschiedenis opleiding.

Peeters, J., 38ste vrouwendag, 11 november 2009:
 -Zorg dat je erbij bent. Leiden van debat: Mannen en zorg
 -Professionaliteit vroeger en nu in de kinderopvang: interactieve lezing

Peeters, J., 13de Onderwijscafé, OIOW Hogeschool Gent, Pedagogische Begeleidingsdienst, lezing over De vader als vergeten Opvoeder. Gent, 19 februari 2009

Peeters, J., Verbond van Sociale Ondernemers: 15 jaar VSO: Regie van professionele kwaliteit, Key-note over Sociaal Ondernemen is ...regie van professionele kwaliteit en gelijke toegang. Brussel, 8 oktober 2009

Peeters, J., Commissie cultureel verdrag Vlaanderen Nederland, key-note Competenties in de kinderopvang in Vlaanderen, Brussel, 6 oktober 2009

Peeters, J., Vierkante Tafel SP-a over kinderopvang. Mechelen, 14 maart 2009

Peeters, J., Rondetafelconferentie Vrouwenraad: inleidende lezing: kinderopvang in Vlaanderen. 27 maart 09.

Vandenbroeck, M. (2009). Opvoedingsondersteuning: gedeelde of verdeelde verantwoordelijkheid? Presentatie op de studiedag "Gedeelde opvoeding, gedeelde verantwoordelijkheid". Brussel: PPJ.

Vandenbroeck, M. (2009). Er is leven na preventie. Presentatie op de studiedag "Opvoeden, waar zijn we mee bezig". Leuven: Provincie Vlaams-Brabant.

Vandenbroeck, M. (2009). Toegankelijkheid van de kinderopvang. Presentatie op de Vlaams-Nederlandse expertmeeting kinderopvang. Brussel: Kind en Gezin.

Vandenbroeck, M. (2009). De sociale functie van de kinderopvang. Presentatie op de studiedag "Samenwerken aan kinderopvang". Gent: Stad Gent.

Vandenbroeck, M. (2009). Sociale steun en opvoedingsondersteuning: een gespannen relatie. Presentatie op de studiedag "21 jaar opvoedingsondersteuning". Alden Biezen: Provincie Limburg.

Plenaire lezing voor de Departementale Studiedag van het Departement Sociaal Agogisch Werk aan de Hogeschool Gent (Januari 2009).

Van Laere, K., 'Buitenschoolse opvang in Brussel door een buurtgerichte bril', op inspiratiedag (VGC ism. VBJK) 'buitenschoolse opvang in en met de buurt', Brussel: 13/02/2009

Van Laere K., 'Social inclusion of children with special needs in out of school care & community based out of school care' ism Sylvia Walraevens, Kind&Gezin, voor organisatie ZEWOPÉ, (Bulgarije), Brussel: 23/04/2009

Van Laere K., 'buitenschoolse opvang in en met de buurt', Persvoorstelling rapport 'buitenschoolse opvang in en met de buurt', Brussel: 5/06/2009

Van Laere, K., 'buitenschoolse opvang in en met de buurt', Denktank Buitenschoolse Opvang, Kind&Gezin, Brussel: 5/06/2009

Van Laere, K., Workshop 'buitenschoolse opvang in en met de buurt', VVSG studiedag, Antwerpen: 26/11/2009

Van der Mespel, S., Workshop Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders: van thuis naar de wereld, 21 jaar opvoedingsondersteuning, Alden-Biesen, 3 december 2009

Vervaet, V., Toegankelijkheid en sociale functie in de Brusselse kinderdagverblijven, Directies van het G.O onderwijs en verantwoordelijken kinderdagverblijven G.O in Brussel, 22 januari 2009

Vervaet, V., Workshops Sociale functie kinderopvang, Inspiratiedag kinderopvang VVSG, 26 november 2009

Wetenschappelijke artikelen

Peeters, J. (2009). Qualitätspolitik im System der frühkindlichen Bildung, Erziehung und Betreuung in Flandern: von „Top-down“ zu „Bottom-up“ In K. Altgeld & S. Stöbe-Blossey

Qualitätsmanagement in der frühkindlichen Bildung, Erziehung und Betreuung. Perspektiven für eine öffentliche Qualitätspolitik. (pp. 205-223). Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften. ISBN 978 3 531 16008 5

De Mey, W.; Coussée, F.; Vandenbroeck, M.; & Bouverne-De Bie, M. (2009). Social work and parent support in reaction to children's antisocial behaviour: constructions and effects. *International Journal of Social Welfare*, 18. 299-306.

Vandenbroeck, M.; Roets, G. & Snoeck, A. (2009). Immigrant mothers crossing borders: Nomadic identities and multiple belongings in early childhood education. *European Early Childhood Education Research Journal* 17(2). 203-216.

Vandenbroeck, M. (2009). Let us disagree. Editorial. *European Early Childhood Education Research Journal* 17(2). 165-170.

Vandenbroeck, M.; Pirard, F.; Peeters, J. (2009). New developments in Belgian childcare policy and practice. *European Early Childhood Education Research Journal*, 17(3). 408-416.

Vandenbroeck, M.; Boonaert, T.; Van der Mespel, S.; De Brabandere, K. (2009). Dialogical spaces to reconceptualize parent support in the social investment state. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 10(1). 66-77.

Vandenbroeck, M. (2009). Tevredenheid en kwaliteit: de Wet van Magritte. In: De Man, L. & Roose, R. (red.). *Handboek Integrale Jeugdhulp*, 3. Brussel: Politeia.

Vandenbroeck, M. (2009). Vamos discordar [Electronic Version]. *Revista Eletrônica de Educação*, 3. Retrieved 27 November 2009, from <http://www.reveduc.ufscar.br>

Vandenbroeck, M. Pirard, F. & Peeters, J. (2009). New developments in Belgian childcare policy and practice. *European Early Childhood Education Research Journal* (17)3, 408-416.

Vandenbroeck, M. (2009) De mens als opvoeder. Kinderopvang op het kruispunt tussen gezin en samenleving. In: Pinxten, R. & Verstraete, G. (eds.). *De doe-het-zelf democratie*. Leuven: EPO. 113-136.

Vandenbroeck, M. & Van der Mespel, S. (2009). Sociale steun, informele netwerken en tegenspraak. In: Kelchtermans, K. (ed.). *21 jaar opvoedingsondersteuning. Opvoeden vandaag en morgen, empowerment, sociale steun*. Hasselt: Provincie Limburg. 66-71.

Artikelen in Nederlandstalige tijdschriften

Peeters, J. (2009). Welk soort professional heeft de kinderopvang nodig? In A. van Keulen & A. del Barrio, Permanent Leren. Van zelfreflectie naar teamreflectie. (pp.19-27). Amsterdam: SWP

Peeters, J (2009). Lessen uit de vermarkting van de kinderopvang. *Alert*, 35(5), 31-37.

Peeters, J. (2009) Welke professional en welke competenties heeft de kinderopvang nodig? *Tijdschrift voor Welzijnswerk*, 33 (299), 5-14.

Artikelen in KIDDO

Boudry, C.,

Water wordt ijs wordt water Een schilderij om van te rillen, nr.1 p 16

Letters komen tot leven, een boek is meer dan wat er gedrukt is nr. 2 p 16

Van een doorgang tot echte speelplek, welkom in de reuzenspeelruimte nr.3 p 16

Zandbakavonturen miljoenen korreltjes bieden uren pret, nr. 4 p16

Frottage, dat is tekenen, wrijven en spelen tegelijk, nr. 5 p 16

Wassen,; spoelen, spatten, voelen – Wat je met water allemaal kan doen, nr. 6 p 16

Een bal is rond, en dat maakt hem nu net zo bijzonder nr. 7 p 16

Bladeren nootjes, stokjes, zand- De natuur zit vol verrassingen, nr. 8 p 16

Van Eeghem, B.,

Een muisklik verwijderd, nr. 1 p 22

Kind bijt hond, nr. 1 p 26
 De peuterboekjes van Karel bestaan 10 jaar, nr.3 p 14
 Hoe meer talen je kent, hoe slimmer je bent, nr. 3 p 26
 Anthony Horowitz: 'Je moet kinderen zo veel mogelijk taal aanbieden', nr. 4 p 22
 Werken met taal in de opvang, nr. 4 p 34
 Op bezoek bij Baboes nr. 6 p 22
 Er was eens... een verhaal, nr. 6 p 34
 Een koffer vol trommels, bellen en deuntjes, nr. 7 p 8
 Twintig jaar kinderrechten, nr. 7 p 18
 Alles op kindertempo, ook de tijd, nr. 8 p 18
 Huiselijke opvang binnen ziekenhuismuren, nr. 8 p 22
 Voorwoord
 Welkom, nr. 1 p2
 De Stressmeter, nr. 3 p2
 Zomerkriebels & verhitte motoren, nr. 3 p2
Van Laere, K., Van een nest naar een web. Kinderen ontdekken vrijetijds mogelijkheden in de buurt. KIDDO, 7, 22-24.
 Van der Mespel, S., Redactioneel en Opvangouders: een vaste waarde

Rapporten

De Weyer, W. & Van Laere, K. (2009) Buitenschoolse Opvang in en met de buurt. Drie casestudies van Brusselse IBO's met nest- en webfunctie (XYZ-principe). Gent – Brussel: VBJK vzw – VGC'

Trainingen, lessen aan studenten

Boudry, C., Werken in verticale groepen in de kinderopvang St Hubert, 6 maart 2009
 Boudry, C., Publicaties VBJK, Gemeenschapsonderwijs Mol 18 mei 2009
 Peeters, J., les over professionaliteit in het vak Kinderzorg. 17 maart 2009.
 Peeters, J., les sociale agogiek over rol van de vader. 23 maart 2009.
 Peeters, J., les postgraduaat VEKO. 1 oktober 2009.
 Peeters, J., les in cursus professionalisering. 12 november 2009.
 Peeters, J., les aan bachelor kleuteronderwijs (Artevelde Hogeschool). 10 december 2009
 Van der Mespel, S. & De Smul, A., Spelen met het jonge kind, CVO VSPW Gent, Opleiding Begeleider in de kinderopvang/Onthaalouderacademie, 10 oktober 2009
 Van der Mespel, S. & De Smul, A., Spelen met het jonge kind, CVO VSPW Gent, Opleiding Begeleider in de kinderopvang/Onthaalouderacademie, 24 oktober 2009
 Van der Mespel, S. & De Smul, A., Spelen met het jonge kind, CVO VSPW Gent, Opleiding Begeleider in de kinderopvang/Onthaalouderacademie, 14 november 2009
 Van der Mespel, S. & De Smul, A., Spelen met het jonge kind, CVO VSPW Gent, Opleiding Begeleider in de kinderopvang/Onthaalouderacademie, 28 november 2009
 Van der Mespel, S. & De Smul, A., Spelen met het jonge kind, CVO VSPW Gent, Opleiding Begeleider in de kinderopvang/Onthaalouderacademie, 12 december 2009

Film

Boudry, C., Van der Mespel, S. & Van Daele, S. (2009), Het verhaal van taal, Gent, Brussel : VBJK

Medewerking aan mediaproducties

Peeters, J.:

- Programma van AVS over professionalisering van onthaalouders naar aanleiding van verschijnen boek *Warme professional*.
- Programma van Kanaal Z over projecten van Europees Sociaal Fonds: ECCE AMA en Elmer
- interview over UNICEF rapport in het Nieuwsblad 16/3
- interview Knuffels en spenen bannen uit angst (over overregulering) in *De Morgen*
- Vandenbroeck, M., Lezersbrief over nazi-onthaalouder in het Nieuwsblad 09-09-2009

DECET Meetings of the general assembly and board

Vervaet, V., Plenary meeting,
 28 januari - 1 februari 2009, Rabat, Marokko,
 2 – 3 juli 2009 Board meeting Parijs
 9-10 November 2009 board and general assembly, Brussel

Internationale redactievergaderingen KIDDO en Kinderen in Europa

Van der Mespel, S., & Van Eeghem, B., redactieoverleg met SWP, Rotterdam, 22 september 2009
 Van Eeghem, B., redactieoverleg met SWP, Rotterdam, 15 oktober 2009
 Peeters, J., redactievergadering KiE, Lissabon, 22-23 oktober

Organiseren van buitenlandse studiebezoeken aan Vlaamse kinderopvangvoorzieningen

Boudry C., ICDI- studenten Den Haag, een bezoek aan initiatieven voor kinderopvang en jeugdorganisaties
 Vervaet, V., Bezoek aan kinderdagverblijven met sociale functie ter voorbereiding van de publicatie: "Inspiratie over de grens - Een internationale verkenning van de sociale aspecten van educatieve en opvangvoorzieningen voor nul- tot vierjarigen", Karin Westerbeek, Denise Bontje, Sardes, 2009 (2 maart 2009)

Bijwonen conferenties en studiedagen

Boudry, C., De Weyer, W., Dag van het Ibo, Inspiratiedag voor de praktijk, VGC Brussel, 13 februari 2009
 Boudry, C., Van Laere K, Ronde tafel Unicef, 11 maart 2009
 Boudry, C., kinderopvangcongres Womens wright organisation, 26 – 28 maart.
 Boudry, C. Participer c'est grandir, ONE, Brussel, 30 november 2009
 Boudry, C., De Weyer, W., Cko studiedag Kind & Gezin, 17 december 2009
 Boudry C., Vervaet V., Van Laere K., De Weyer W., Intervisie Begeleiding van veranderingsprocessen. VZW Balans
 De Weyer, W., Peeters, J. & Van Eeghem, B., Kinderopvangcongres, Ede, 25 maart 2009
 De Weyer, W., Vervaet, V., JLI 29 april 2009
 De Weyer, W., Vlaamse kwalificatiestructuur, Brussel, 11 mei
 De Weyer, W., Lieux d'accueil et d'éducation du jeune enfant, Brussel, 30 juni

De Weyer, W., Van Laere, K., National Qualifications Frameworks in an international perspective, Brussel, 30 november

De Weyer, W., Brussel: een stad Kinderen toegelaten?' De rol van de wijkcontracten, Brussel, 17 november

De Weyer, W., Studiedag kinderopvang GO!, Leuven, 18 november

De Weyer, W., Samenwerken aan de Gentse Kinderopvang, Gent, 4 november

De Weyer, W., Vanish Congres, Gent, 11 december

De Weyer, W., Vervaet, V., Ronde tafel, unicef repord card, Brussel, 11 maart 2009

Van der Mespel S. & Boudry, C., Toeval gezocht. De kunst van het reflecteren in het werken met jonge kinderen, Amsterdam, 8 september 2009

De Weyer, W., Van der Mespel S., Werk maken van de selectie van onthaalouders (studiedag VVSG), Gent, 24 september 2009

Van der Mespel S. , Tweede Vlaams-Nederlandse expertmeeting over kinderopvang, Brussel, 6 oktober 2009

Van der Mespel S. & Van Laere K., Tussen schoot en school, Antwerpen, 8 oktober 2009

Van der Mespel S. , ESF-Oktoberforum 2009, Turnhout, 29 oktober 2009

Van der Mespel S. , LLL Infodays Brussels, Brussel, 7 december 2009

Van der Mespel S. Boudry C. , Toegankelijkheid? Een kwestie van samenspel! , Brussel , 11 december 2009

Van Laere K. & Vervaet Veerle, EECERA conferentie, diversity, Strasbourg, 26-29 augustus 2009

Van Laere K, Included conferentie, Brussel

Vervaet, V., Studiedag IBO's Brussel, 13 februari 2009

Vervaet, V., Verwikkeling, vertwijfeling en verwondering: discussies over sociaal werk, door Liam Kane, onderzoeksgroep 'Pedagogiek van het Sociaal Werk'(Associatie UGent) met het gedachtegoed van Paolo Freire als uitgangspunt, 3 April 2009

BIJLAGE 1

Report on Documenting Early Years Professionalism (Bel-2007-092).

Documenting and disseminating the results of the European research : The Construction of a new profession, An international perspective on professionalism in childcare in Flanders

Het afgewerkte PhD-onderzoek van Jan Peeters werd bij de faculteitsraad ingediend in februari 2008. In april werd een Engelse vertaling van een deel van het proefschrift uitgegeven bij SWP Publishers in Amsterdam, onder de titel *The Construction of a New Profession*.

De resultaten werden voorgesteld op de Europese *ecce ama!*-conferentie en op talrijke conferenties in binnen- en buitenland (zie lijst). Eind december werd een licht aangepaste versie van het proefschrift onder de naam 'De Warme Professional', samen met de twee DVD's, voorgesteld op een event georganiseerd door de Kind en Gezin Academie. Het boek verscheen in het Nederlands bij Academia Press in Gent.

Eind december kwam ook het themanummer van *Children in Europe/Kinderen in Europa* uit over professionaliteit, met Jan Peeters als gastredacteur. Dit nummer bevatte ondermeer twee artikelen die met het doctoraatsonderzoek te maken hadden. Het magazine werd in 13 talen op 30.000 exemplaren verspreid over heel Europa.

Slotevenement over professionaliteit in de kinderopvang (21 tot 26 april 2008)

Dit evenement omvatte zowel een Europese conferentie als een KIDDO-dag. Beide deelevenementen bestonden uit lezingen en workshops en een video-installatie .

1. Europese conferentie 'Kwaliteitsjobs voor de kinderopvang'

De Europese conferentie werd door VBJK georganiseerd in samenwerking met Kind en Gezin en de stuurgroepleden van *ecce ama!*. De conferentie vond plaats op 21 en 22 april 2008 in de Kind en Gezin Academie te Brussel. Beleidsverantwoordelijken, directies van voorzieningen, opleidingsverstrekkers, onderzoekers uit verschillende Europese landen, Vlaanderen, Wallonië, Duitsland, Litouwen, Frankrijk, Luxemburg, het Verenigd Koninkrijk en Nieuw-Zeeland (TCA, DECET,...) namen eraan deel. De eerste dag waren er 168 deelnemers en de tweede dag waren er 181 deelnemers.

Key persons zoals de Vlaamse Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, de Vlaamse Minister van Werk, Onderwijs en Vorming, de Vlaamse Minister van Sociale Economie en Gelijke Kansen en de administrateur-generaal van Kind & Gezin waren betrokken bij de conferentie. De mediabelangstelling voor het thema van de conferentie was groot: er kwam verslaggeving op Radio 1 en Q-music, in De Standaard en De Zevende Dag.

2. KIDDO-dag "Werken in de kinderopvang, vroeger en nu."

Doelstelling

Resultaat

De bedoeling van dit evenement was de begeleiders van kinderen en iedereen die met jonge kinderen wil werken, ideeën aanreiken om een discussie in gang te zetten over de invulling van hun beroep.

De KIDDO-dagen vonden plaats op 23 en 26 april 2008 in Brussel. De eerste KIDDO-dag telde 128 deelnemers, de tweede 153. Beide dagen waren opgebouwd rond het thema 'Werken in de kinderopvang, vroeger en nu.' Het werk in de kinderopvang is steeds in beweging. We staan momenteel voor tal van uitdagingen, zoals de toegankelijkheid van de kinderopvang verbeteren, kinderen met specifieke zorgbehoeften opvangen, samenwerken met moeders en vaders, samenwerken met de buurt. Via praktijkverhalen, workshops en discussies hebben onthaalouders en begeleiders stil gestaan bij hun job in het verleden én in de toekomst. Hoe zag de job er vroeger uit? Welke uitdagingen zijn er vandaag? Hoe moeten we ze aanpakken?

3. Video-installatie van 21 tot 26 april in de Kind en Gezin Academie in Brussel

Met deze video-installatie wou VBJK een inzicht geven in de evolutie van de invulling van het beroep 'medewerker kinderopvang' tijdens de voorbije dertig jaar en tevens een eerbetoon brengen aan de praktijkmensen die een actieve rol hebben gehad als *actors of change* in van Leerprojecten.

Speciaal voor de Europese ecce ama!-conferentie en de KIDDO-dagen werd een video-installatie gemaakt waarbij op 19 videoschermen een overzicht te zien was van hoe kinderverzorgsters/begeleiders en onthaalouders aankeken tegen hun job, van de jaren zeventig tot nu. De opbouw van de video-installatie was gebaseerd op de studie 'Internationaal perspectief op professionaliteit in de kinderopvang in Vlaanderen' van Jan Peeters.

De installatie werd opgesteld in vier kamers en de deelnemers konden tijdens een workshop 'zappen' doorheen de tweeënhalf uur video-opnames die allemaal een deelaspect van professionaliteit in een bepaalde periode belichtten. Op het einde van de installatie konden de deelnemers hun eigen visie over professionaliteit kwijt in een videobox. Op het einde van de conferentie werd een montage van deze reactie vertoont aan de deelnemers.

Op 2 juni 2009 werd de video-installatie nog een keer opgesteld, ditmaal in Gent op Ratatoei voor de medewerkers van de opvangvoorzieningen van de Stad Gent, er waren 350 deelnemers.

Lijst van de lezingen door Jan Peeters over professionaliteit:

1. Key-notes on conferences

Professions for Young children in Flanders : a European perspective. Key note on European conference Quality employment in care work with young children- Brussels, 21-22 April 2008

Professionalism in service for young children in Europe. Key note op de conferentie 'L' Europa di fronte allo sviluppo dei servizi per l' infanzia: qualità e quantità. Modena, 27-28 November 2008

Constructing a Democratic Professionalism: Making the ISSA standards on Family & Community- Inclusion, Diversity, and the values of Diversity visible . Key-note at ISSA conference for trainers, Belgrado, 9 December 2008

Professionalism in services for young children in Europe. Key note at ISSA conference for trainers, Belgrado, 9 December 2008

Conférence Office de la naissance et l' enfance. Formation initiale et enjeux de la professionnalisation dans le contexte belge et européen- quelle est la place pour la formation continue. Wepion 15 January.

17de Kinderopvangcongres. Werken in de kinderopvang, een wereldvak ! subplenaire lezing: Mannen op de groep een must! Eede Nederland 25 maart 09

Niedrigqualifizierte in Bildung, Betreuung und Erziehung?! Key-note in Luxemburg. 21 April 09

Fachkongress "Familienzentren in Nordrhein-Westfalen: Eine Zwischenbilanz im Dialog mit den Nachbarn". Debate. Aachen 12 mei 09

Conference. Kinder – Krippen – Kompetenzen. Key-note: Qualitätsstandards frühkindlicher Erziehung in Europa. Frankfurt 27 mei 09

Commissie cultureel verdrag Vlaanderen Nederland , key-note Competenties in de Kinderopvang in Vlaanderen, Brussel . 6 oktober 2009.

2èmes Assises Nationales de la Petite Enfance key- note : Professionnalisation dans un contexte de diversité, une approche européenne. Paris 6 november 2009.

Dialoghi – incontri e percorsi di formazione 2007/2009" Key-note: Professionalism in services for young children and out of school care in Europe. Comune di Trieste - Area Educazione, Università e Ricerca. 5 Dember 2009.

European Network of National Observatories on Childhood. Key-note The role of ECEC services and professionals in addressing poverty and promoting social inclusion. Firenze, 28 january 2010.

Affort Association Française des centre de formations et de recherche en travail social. Key-note : Professionnalisation dans un contexte de diversité, une approche européenne. Lyon, 29 janvier 2010

2. Workshops on international conferences

Voorstelling doctoraat op bijeenkomst 'Repenser l' education préscolaire'. Lyon, 19 maart 2008

Constructing a Democratic professionalism: Child care practitioner's as 'Actors of change' , a study of video narratives from the seventies until now. Individual paper on the 9th ISSA Annual conference: Active citizenship: Democratic practices in Education. Budapest October 2008

The Practitioners as 'Actors of Change' in the process of Professionalization in the Early Years: a study of Video narratives from the seventies until now. Lezing op Symposium EECERA Annual Conference, Reconsidering the Basics in early Childhood Education. Stavanger, Noorwegen, 3-6 september 2008

De Vlaamse Kinderopvang: een wispelturige leerling in de Europese klas. Key note op Expertmeeting Kinderopvang Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland, 6 november 2008.

Constructing a Democratic Professionalism: ECEC Practitioners as 'Actors of Change', a study of video narratives / Construire un professionnalisme démocratique: les professionnels comme acteurs de changement, une étude de petits récits. Lezing op de DECET workpack meeting on Professionalism & Diversity. Lyon, 7-8 november 2008

Van Angstige naar Warme Professional: praktijkmedewerkers geven nieuwe invulling aan beroep. Workshop op conferentie De Angstige Professional. Associatieonderzoeksgroep Pedagogiek van het Sociaal Werk, AUGent, Radboud Universiteit Nijmegen en Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Gent, 12 december 2008

Worldforum on Early Care and Education. Lazing over Professionalism in services for young children in Europe. Strategic Investments in Professional Development that transform practice and benefit children. Belfast. 16-19 Jun 2009

EECERA Diversity, Inclusion and the Values of Democracy: Building Teachers' Competences of Intercultural Education. Self organised symposium with Myriam Mony. Professionalism in a context of diversity- Professionalisme dans un context de diversité. Strasbourg. 26-29 augustus 2009

ISSA 10 th annual conference, Seed for Change, Paper together with Zorica Trikić: Competencies for Working in a Diversity Context, Voices of Professional. Bukarest, 15-17 October 2009.

3. Key-notes on Flemish conferences

Een internationaal perspectief op professionaliteit in de kinderopvang in Vlaanderen. Een analyse van visies en betekenisverleningen van ouders, medewerkers en beleidsmakers. Verdediging doctoraat, Universiteit Gent, 8 mei 2008

De toekomst van de beroepen in de kinderopvang; key note op de KIDDO-dagen, Brussel, 23 en 26 april 2008

De Vlaamse kinderopvang: een wispelturige leerling in de Europese klas. Key note op de tweede conferentie 'Het Kind in Vlaanderen', Kind en Gezin Academie Brussel, 3 oktober 2008

De Warme Professional: praktijkmedewerkers geven nieuwe invulling aan beroep lezing op de Boekvoorstelling 'De warme professional'. Brussel, 18 december 2008

Kinderopvang: privatisering en de creatie van jobs van lage kwaliteit voor vrouwen. Gendercommissie ABVV metaal. Brussel, 25 september 2008

Praktijkmedewerkers als actoren van verandering: een toekomstvisie voor de kinderopvang. Lezing op Academische zitting van de kinderdagverblijven Vrije Universiteit Brussel, 4 oktober 2008

Begeleid(st)ers Kinderopvang als actoren van verandering. Lezing op CVO 5 jaar Opleiding Kinderzorg VSPW-Gent, 15 november 2008.

Ratatoei. Key-note op bijeenkomst Gentse kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang. 'De Warme Professional: 30 jaar werken aan een nieuw beroep' 2 juni 2009

4. Policy meetings

Vierkante Tafel SP-a over Kinderopvang. Mechelen 14 maart 09

Ronde tafel Conferentie Vrouwenraad: inleidende lezing: **Kinderopvang in Vlaanderen** 27 maart 09

Boeken en artikelen over professionaliteit in ECE

Peeters, J. (2008). De warme Professional. Begeleid(st)ers kinderopvang construeren professionaliteit. Gent, Academia Press. ISBN: 978 90 382 1365 1

Peeters, J. (2008). The construction of a new profession. A European perspective on professionalism in Early Childhood Education and Care. Amsterdam: SWP Publishers. ISBN: 978 90 6665 950 6

Vandenbroeck, M. Pirard, F. & Peeters, J. (2009). New developments in Belgian childcare policy and practice. *European Early Childhood Education Research Journal* (17)3, 408-416.

Peeters, J. (2009). Qualitätspolitik im System der frühkindlichen Bildung, Erziehung und Betreuung in Flandern: von „Top-down“ zu „Bottom-up“ In K. Altgeld & S. Stöbe-Blossey *Qualitätsmanagement in der frühkindlichen Bildung, Erziehung und Betreuung. Perspektiven für eine öffentliche Qualitätspolitik.* (pp. 205-223). Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften. ISBN 978 3 531 16008 5

Vandenbroeck, M., Peeters, J. (2008). Gender and Professionalism: a critical analysis of overt and covert curricula. *Early Child Development and Care*, 178(7&8), 703-715.

Peeters, J. (2007). Including Men in Early Childhood Education: Insights from the European Experience. *New Zealand Research in Early Childhood Education*, 10, 15-24.

Editor of special issue on professionalism

Peeters, J. ed. (2008). Aiming high: a professional workforce for the early years. [Children in Europe 15](#) (2). Published in 14 languages

Peeters, J. (2009). Welk soort professional heeft de kinderopvang nodig? In A. van Keulen & A. del Barrio, *Permanen Leren. Van zelfreflectie naar teamreflectie.* (pp.19-27). Amsterdam: SWP

Peeters, J (2009). Lessen uit de vermarkting van de kinderopvang. Alert, 35(5), 31-37.

Peeters, J. (2009) Welke professional en welke competenties heeft de kinderopvang nodig? Tijdschrift voor Welzijnswerk, 33 (299), 5-14.

Peeters, J. (2008). Professionalisering van kinderopvang in Nieuw-Zeeland. Alert, 34(4), 68-78.

Resultaten van het project

Het project 'Documenting early years professionalism' (de conferentie, de video-installatie , de mediastrategie en de talrijke publicaties (zie lijst onderaan) heeft niet alleen de resultaten van 30 jaar Bernard van Leerprojecten zichtbaar gemaakt in binnen- en buitenland. Dit project heeft een duidelijke impact gehad op het professionaliseringsdebat in Vlaanderen. Het besef groeide dat Vlaanderen de enige regio is van de ons omringende landen, die zich in een tendens van deprofessionalisering bevindt. Door de conferentie groeide er een draagvlak om hier iets aan te doen. Bij de publicatie van de Nederlandstalige boek kreeg het boek ook persaandacht: twee TV programma's en een lovend artikel in het Nederlandse blad BMPP en in Management Kinderopvang. Het Engelse boek kreeg nog een bespreking in twee wetenschappelijke tijdschriften, waaronder 'International Journal of Early Years Education', verschenen in juni 2009.

Binnen het Platform Vernieuwde kinderopvang groeide er een consensus over de nood aan competentieverhoging en werd besloten dat voor elke job in de kinderopvang een kwalificatie nodig is. Ook in de greenpaper die het Decreet kinderopvang voorbereidt dat in het voorjaar door de Vlaamse Regering zal voorgesteld worden en in het najaar van 2010 aan het Vlaams Parlement zal voorgesteld worden wordt veel nadruk gelegd op een doordacht competentiebeleid.

Via dit project 'Documenting' en vooral door de uitgave van het Engelse boek 'The Construction of a new profession' waarvan 300 exemplaren werden verdeeld, kreeg het onderzoek veel belangstelling in het buitenland (zie lijst lezingen). Dit heeft naar alle waarschijnlijkheid meegespeeld bij het toekennen in december 2009 van een onderzoeksproject vanuit de Europese Commissie aan de vakgroep Sociale Agogiek en de University of East London

BIJLAGE 2

STOP, Steunpunt en Trainingscentrum Opvoeding

De missie van het STOP-team is 'bijdragen aan vroegtijdige hulpverlening ten aanzien van gezinnen met kinderen met gedragsproblemen' en dit met respect voor ouders en vertrekkend vanuit hun hulpvraag.

De activiteiten die we ontwikkelen om deze missie na te streven zijn te vatten in vier groepen:

- hulpverlening,
- methodiekwontwikkeling en verspreiding,
- vorming hulpverleners, en
- beleidsbeïnvloeding.

Sinds 2007 is de coördinator van het STOP-team tegelijkertijd programmaleider voor de verspreiding van het STOP4-7 programma in Vlaanderen. Deze opdracht wordt gedeeld gedragen door het quasi voltallige team.

In dit jaarverslag zullen we per groep activiteiten aangeven wat er specifiek was voor 2009.

1. Hulpverlening

We organiseren elk jaar opnieuw vier trainingsgroepen: twee in het voorjaar (Lokeren en Gent) en twee in het najaar (idem). In elke groep kunnen maximaal tien gezinnen geholpen worden. Het voorbije jaar betrof het in totaal 37 gezinnen.

We bereiken een heterogeen publiek: kansarme en kansrijke gezinnen, éénooudergezinnen, nieuw samengestelde en oorspronkelijke gezinnen, allochtone en autochtone gezinnen, jongens en meisjes. We willen dit ook bewust blijven nastreven. De ervaring heeft ons geleerd dat dit een meerwaarde heeft. Ouders worden benaderd als ouders – dat is wat hen bindt – en niet als bijvoorbeeld kansarme of Marokkaanse ouders.

2. Methodiekwontwikkeling en verspreiding

Naar aanleiding van het Globaal Plan (2006) van minister Vervotte wordt sinds begin 2007 in Vlaanderen de methodiek verspreid. In 2009 werden de laatste teams (Brussel enerzijds en Mechelen-Antwerpen anderzijds) opgeleid.

Er werden opleidingsdagen voorzien voor de trainers die reeds (langer) aan de slag zijn: voor de kindtrainers, de leerkrachttrainers en de oudertrainers.

Naar aanleiding van het proefschrift van Wim De Mey werd uitgebreid onderzoek gedaan naar de effecten en de betekenis van het STOP4-7 programma.

3. Vorming van hulpverleners

Het hoofdbestanddeel van de gegeven vormingen zijn pedagogische studiedagen op basisscholen. We vinden dit een belangrijk aspect van onze werking: we zien scholen als een belangrijke partner in onze werking. We merken, zowel in positieve als negatieve zin, de grote invloed van de pedagogische vaardigheden van leerkrachten op 'onze' kinderen én ouders. Er werd meegewerkt aan een vormingscyclus voor leerkrachten L.O in het basisonderwijs.

Daarnaast werd een actieve bijdrage geleverd aan het Vlaams congres Kinderpsychiatrie en kinderpsychotherapie (september in Gent).

4. Beleidsbeïnvloeding

In 2009 werd geen concrete bijdrage tot beleidsbeïnvloeding geleverd.

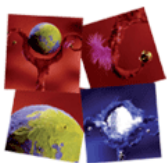
Samenvatting

2009 was een beetje een overgangsjaar: de laatste teams in Vlaanderen werden opgeleid en voor de rest draaide ons team zoals verwacht. De laatste maanden van het jaar werd besteed aan het lobbyen in functie van de financiële middelen voor 2010.

Wim De Mey
Coördinator STOP-team

]WERKINGSPLAN 2010[

VBJK

Expertisecentrum voor
opvoeding en kinderopvang

Inleiding

Het werkingsjaar 2010 vormt een bijzondere uitdaging voor het Expertisecentrum voor Opvoeding en Kinderopvang.

In samenwerking met de vakgroep Sociale Agogiek van de UGent werd een EU-onderzoeksproject goedgekeurd over de vereiste competenties om te werken met jonge kinderen. Het belooft een boeiend project te worden waarin VBJK zal samenwerken met de meest vooraanstaande Europese specialisten op het vlak van professionalisme voor jonge kinderen. Het project is meteen ook de bekroning van het Europese werk dat VBJK tijdens de laatste jaren heeft verricht binnen deze context. Het Europese onderzoeksproject zal ook de projecten over professionalisering in Vlaanderen ondersteunen en richting geven. We denken hierbij onder andere aan de samenwerking met opleidingsinstituten en aan het uittesten van nieuwe leervormen, zoals e-learning en learning management systems.

Daarnaast zal VBJK in 2010 de ervaringen die zijn opgedaan binnen het thema 'sociale functie', verder dissemineren. Een andere belangrijke uitdaging bestaat erin om samen met de actoren van het veld, het kaderdecreet over de kinderopvang vorm te geven.

VBJK wil in het komende jaar ook de pedagogische functie van kinderopvang concreet helpen invullen. De pedagogische visie achter de Noord-Italiaanse aanpak is hiervoor een degelijke inspiratiebron. We trachten deze pedagogische visie de komende maanden verder in te passen in de Vlaamse context.

Jan Peeters

Coördinator Expertisecentrum voor Opvoeding en Kinderopvang

1

ADVIESVERLENING

Platform vernieuwde kinderopvang

De werkzaamheden van deze werkgroep werden verruimd tot het voorbereiden van een decreet kinderopvang en zullen in het voorjaar worden afgerond. De coördinator van VBJK is als expert in deze adviesgroep actief.

Lokaal Overleg Gent

Een medewerker van VBJK is voorzitter van het Lokaal overleg van Gent. Via deze functie houdt VBJK voeling met wat er op het werkveld leeft.

Externe Adviesgroep Taalstimulering en Meertaligheid

Kind & Gezin startte in 2009 een externe adviesgroep over taalstimulering en meertaligheid op. Het doel van deze adviesgroep is de bestaande expertise over dit thema te bundelen en feedback te geven op het beleid van Kind & Gezin. VBJK participeert aan deze adviesgroep.

Competentiebeleid kinderopvang

Verschillende medewerkers van VBJK geven op aanvraag van vormings- en begeleidingscentra, koepels van onderwijsinstellingen of van hogescholen advies over de invulling van leerplannen, trainingen en begeleidingstrajecten.

Oprichting van nieuwe of uitbreiding van voorschoolse kinderopvang in Brussel

In 2007 keurde de Brusselse Hoofdstedelijke Regering een 'Kinderdagverblijvenplan' goed. Het hoofddoel van het Plan bestaat eruit tegen 2009 de voorschoolse kinderopvang uit te breiden met 2600 plaatsen. In 2009 werd opnieuw een oproep gelanceerd naar gemeenten, openbare instellingen en vzw's van gemeentelijk initiatief of in partnerschap met gemeenten, voor het indienen van een project met het oog op het creëren van nieuwe opvangplaatsen. In nauw overleg met de VGC staat VBJK in voor de ondersteuning van de projecten die behoren tot de Vlaamse Gemeenschap. (financiering door Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

Denktank Buitenschoolse Opvang

Kind en Gezin organiseert een 'Denktank Buitenschoolse Opvang'. Deze heeft de opdracht een langetermijnvisie op buitenschoolse opvang te ontwikkelen. VBJK participeert aan deze denktank.

2

HET OP EEN WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWDE MANIER OPZETTEN VAN PROJECTEN EN AANLEVEREN VAN DIDACTISCH MATERIAAL

Bouwen aan de sociale functie van de kinderopvang

Intervisie voor pedagogisch ondersteuners van 'kinderopvang met sociale functie'

Het concreet in praktijk brengen van toegankelijkheid en respect voor diversiteit als integraal deel van de kwaliteit van de dienstverlening is nog geen realiteit voor een groot deel van de kinderopvanginitiatieven in Vlaanderen. Om kinderopvanginitiatieven hierin te ondersteunen werd de handleiding 'Kinderopvang met sociale functie' ontwikkeld binnen het ecce ama! project. Om die handleiding te dissemineren werd in 2009 een sensibiliserende vorming voor trainers georganiseerd. Na de driedaagse vorming werden de pedagogisch ondersteuners uitgenodigd om eigen begeleidingstrajecten op te starten met hun betrokken kinderopvanginitiatieven. Om hen te ondersteunen bij hun begeleidingsopdracht, kunnen ze deelnemen aan een intervisie, waar ze ervaringen over hun begeleidingswerk kunnen uitwisselen en kennismaken met nieuwe methodieken (training-action-research of formation-recherche-action). We willen dit aanpakken door de ervaringen uit het vroegere Europese Leonardo-project IEDPE te combineren met de ervaringen uit het Brusselse project over de sociale functie en het ecce ama! project.

Doelstelling

Disseminatie van de visie die in de handleiding 'Kinderopvang met sociale functie' is ontwikkeld via een vormings- en begeleidingsaanbod voor pedagogische begeleiders (verantwoordelijken, trainers,...).

In samenwerking met de pedagogische ondersteuners de sociale functie vertalen naar de praktijk van de diverse opvangvormen (diensten voor onthaalouders, buitenschoolse opvanginitiatieven en kinderdagverblijven).

In samenwerking met de pedagogische ondersteuners good practices ontwikkelen en verzamelen.

Proces

Intervisie voor vormingswerkers of pedagogisch ondersteuners die zelf begeleidingsprojecten opzetten voor het realiseren van de sociale functie in kinderopvanginitiatieven.

Beoogd resultaat

- Een traject van 6 wekelijkse intervisiebijeenkomsten met pedagogische begeleiders.

Projectcoördinatie: Veerle Vervaet

Projectuitvoering: Veerle Vervaet, Katrien Van Laere

Financiering: Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Netwerking binnen de kinderopvang

Doelstelling

Meewerken aan het dissemineren van de resultaten van de proefprojecten CKO naar de gehele sector.

Proces

De proefprojecten CKO werden in 2009 beëindigd. In de loop van 2010 zal in samenwerking met Kind en Gezin bekeken worden hoe de resultaten van de proefprojecten CKO kunnen gebruikt worden om te komen tot een beleid i.v.m. lokale netwerking in de kinderopvang.

Beoogd resultaat

Te bepalen in de loop van 2010.

Projectcoördinatie: Veerle Vervaet

Projectuitvoering: Veerle Vervaet, Caroline Boudry, Katrien Van Laere

Financiering: Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Sociale functie van de kinderopvang, leren van elkaar

Doelstelling

De toegankelijkheid voor kansengroepen die weinig gebruik maken van kinderopvang vergroten. Het dissemineren en implementeren van de visie die in de handleiding 'Kinderopvang met sociale functie' is ontwikkeld naar de CKO's of andere samenwerkingsverbanden in Vlaanderen.

Proces

Enkele jaren geleden begon in Brussel een bescheiden proefproject over kinderopvang voor nieuwkomers met drie vrijwillige kinderdagverblijven. Dat groeide stilaan uit tot een project waarbij 62 kinderdagverblijven, opgedeeld in zes regio's, werkten aan hun toegankelijkheid voor kansengroepen.

Eind 2008 werden de nieuwe voorangsregels opgesteld. De meeste deelnemers aan de regiogroepen behalen ruimschoots de 20% zoals beoogd in de nieuwe regeling.

Maar om deze resultaten te borgen, de samenwerkingsverbanden onderling en met intermediären structureel in te bedden, en vraag en aanbod beter te coördineren wordt een verdere begeleiding voorzien.

Tegelijk kunnen de teams ondersteund worden om de pedagogische uitdagingen die de grotere diversiteit in doelpubliek meebrengen, aan te gaan, zowel op het vlak van kinderbeleid als van ouderbeleid.

Beoogd resultaat

- De resultaten van deze intensieve begeleiding rond toegankelijkheid en sociale functie worden naar voor gebracht tijdens de conferentie over de CKO-proefprojecten .
- De ervaringen van dit project worden aangewend in de ontwikkeling van de Training van Trainers over de sociale functie (op punt stellen van begeleidingsmodellen, uittesten van methodieken) en in de intervisies voor pedagogisch begeleiders in Vlaanderen.
- Minstens één artikel in 2010 voor kinderbegeleiders over een succesvol deelaspect van dit project (bvb. in KIDDO).
- Na afloop (2010): een artikel over de begeleidingsmodellen en de Training van Trainers.

Projectcoördinatie: Veerle Vervaet
Projectuitvoering: Veerle Vervaet, Caroline Boudry, Katrien Van Laere
Financiering: Vlaamse Gemeenschapscommissie

Vertaling Handleiding Inclusie

Doelstelling

In discussie gaan met collega's van andere landen over de ervaringen opgebouwd in Vlaanderen over werken met kinderen met zorgbehoeften.

Proces

Op de DECET-conferentie van oktober 2007 was er veel belangstelling vanuit Frankrijk en de Franstalige Gemeenschap van België om de brochure te vertalen. ONE neemt het initiatief om de brochure te vertalen i.s.m. VBJK

Projectverantwoordelijke: Jan Peeters
Projectuitvoerder: ONE en Veerle
Financiering: ONE

Europese projecten in samenwerking met het DECET-netwerk

Doelstelling

Via participatie aan het DECET-netwerk meewerken aan het ontwikkelen van een kader voor diversiteit in de voorzieningen voor jonge kinderen

Beoogd resultaat

Eind 2007 werd een Permanent secretariaat opgericht, gehuisvest in Brussel bij Kind en Gezin. In 2008 nam DECET een vzw structuur aan, op basis van de Belgische wetgeving. In 2010 wordt de huidige DECET werkfase afgesloten en komen de workpacks tot een afronding. Binnen de opstart van de nieuwe fase zal gekozen worden voor een nieuw coördinatorschap (Griekse partner) en worden de interne procedures verder uitgewerkt wat betreft nieuwe vormen van partnerschap met geïnteresseerde organisaties en samenwerkingsverbanden met andere Europese netwerken. De workpackthema's in de huidige fase zijn professionalisering en diversiteit, ouderbetrokkenheid en luisteren naar kinderen. VBJK participeert in de eerste workpack (zie project 'ontwikkelen van competenties bij begeleiders in een context van diversiteit', p 14).

Projectverantwoordelijke internationaal: Anke Van Keulen (Mutant, Nederland)
Projectuitvoerder: Veerle Vervaet i.s.m. DECET-partners
Projectfinanciering: Bernard van Leer Foundation

Samenwerken met ouders in de kinderopvang en de ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders

Doelstelling

In samenwerking met kinderopvang én ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders expertise ontwikkelen inzake samenwerken met ouders.

De voorbije jaren werkten we samen met ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders en participeerden we aan de oprichting van ontmoetingsplaatsen in Brussel. De expertise van de ontmoetingsplaatsen inzake het samenwerken met ouders willen we vertalen naar het ouderbeleid van een kinderopvang met sociale functie, en vice versa. Beiden vervullen immers een socialiserende functie: ouders ontmoeten er andere ouders/opvoeders.

Proces

Via participatie aan de Raad van Bestuur van de vzw Opvoeden in Brussel blijven we het uitbouwen van ontmoetingsplaatsen in Brussel ondersteunen. Daarnaast ondersteunen we hen in het documenteren van de werking als middel om (de evolutie in) de werking zichtbaar te maken en te reflecteren over de werking. Deze documentatie zal tevens gebruikt worden in het evaluatieonderzoek dat in 2010 zal worden uitgevoerd door vakgroep Sociale Agogiek, Universiteit Gent.

Het netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders dat op Vlaams niveau de ontmoetingsplaatsen samenbrengt, wordt vanaf najaar 2009 georganiseerd door de sector zelf (niet langer door VBJK). VBJK zal op vraag van de sector blijven participeren aan het netwerk met het oog op inhoudelijke uitwisseling en ondersteuning.

In 2010 zullen we enerzijds enkele kinderdagverblijven die sterk investeren in een ouderwerking en anderzijds enkele ontmoetingsplaatsen samen rond de tafel brengen. Op deze manier willen we uitwisseling tot stand brengen tussen ontmoetingsplaatsen en kinderopvang over het samenwerken met ouders en good practices ontwikkelen en verzamelen. We willen in het bijzonder aandacht besteden aan het bereiken van en samenwerken met vaders.

Beoogd resultaat

Minstens één artikel voor kindbegeleiders over samenwerken met ouders

Projectcoördinatie en -uitvoering: Sandra Van der Mespel

Financiering: Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Voorzieningen toegankelijk maken voor vaders

Doelstelling

De vaders meer betrekken bij de opvoeding van hun jonge kinderen door de voorzieningen voor jonge kinderen meer vadvriendelijk te maken.

Proces

Binnen het ECCE AMA project werd een handleiding geproduceerd om voorzieningen meer open te stellen voor vaders. Deze handleiding werd goed onthaald door de vadergroepen die binnen Vlaanderen en Brussel actief zijn. Velen onder hen verrichtten baanbrekend werk met kwetsbare vaders, allochtone en/of kansarme vaders. Deze groepen hebben nood aan contacten met elkaar en aan ondersteuning. In samenwerking met de dienst Preventieve gezinsondersteuning van Kind en Gezin en met de afdeling Opvoeding van het VCOK willen we een treffen organiseren voor de verschillende vadergroepen. In het najaar van 2009 werd een Vaderconferentie gepland in samenwerking met Link, maar het contract van de

medewerkster van Link die hiervoor verantwoordelijk was werd niet verlengd en de conferentie werd uitgesteld. Hierdoor moeten we op zoek gaan naar nieuwe partners om de vadergroepen in Vlaanderen samen te brengen.

Beoogd resultaat

- Overzicht van de bestaande materialen en initiatieven inzake het betrekken van en werken met vaders.
- In het najaar van 2010 een samenkomst organiseren voor vadergroepen en medewerkers van voorzieningen die met ouders werken.

Projectcoördinatie: Jan Peeters

Projectuitvoering: Jan Peeters, Paul Ryelandt

Financiering: Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Bouwen aan de pedagogische functie van de kinderopvang

Bouwen aan een pedagogiek voor de kinderopvang via pedagogische documentatie

Doelstelling

Een pedagogiek voor de kinderopvang invulling geven vanuit een gezamenlijk denk- en leerproces tussen begeleid(st)ers, kinderen en ouders. Hierbij wordt gebruik gemaakt van pedagogische documentatie.

Proces

VBJK begeleidt een denkgroep samengesteld uit pedagogische begeleiders werkzaam in verschillende opvangvoorzieningen. Deze pedagogische begeleiders komen op regelmatige basis samen met hun praktijkmedewerkers om via het werken met pedagogische documentatie naar nieuwe pedagogische manieren van omgaan met kinderen en ouders te zoeken. Er zal verder gewerkt worden met instellingen die reeds betrokken waren bij het Zig Zag-project. Daarnaast zal er onderzocht worden of samenwerking mogelijk is met de diensten voor onthaalouders en met de zelfstandige kinderopvang. Voor de nieuwe deelnemers uit de diensten en de zelfstandige voorzieningen zullen bezoeken worden georganiseerd aan voorzieningen, die reeds met documentatie werkten. De resultaten van het proces van documenteren (foto's, teksten, videofragmenten, ...) zullen worden besproken op een (virtueel) netwerk en later zullen de meest inspirerende in een publicatie verwerkt worden.

Er zal onderzocht worden of projectfinanciering voor een uitwisselingsproject en een gezamenlijke publicatie tussen Noord-Italië (Pistoia) en Vlaanderen mogelijk is.

Beoogd resultaat

- Een discussieplatform (virtueel en via intervisiebijeenkomsten) uitbouwen voor geïnteresseerden uit diensten voor onthaalouders, zelfstandige en erkende kinderdagverblijven, waarin via foto's, filmfragmenten en teksten, nieuwe pedagogische kennis wordt opgebouwd.
- Uitgewerkt plan voor een Italiaans – Nederlandse publicatie over documenteren.

Projectcoördinatie: Caroline Boudry, Sandra Van der Mespel, Jan Peeters

Projectuitvoering: Annelies Roelandt (VCOK), Caroline Boudry, Nima Sharmad

Financiering: Vzw Kinderdagverblijf de Knuffelboom, Partnerschapsakkoord en indien mogelijk Europese projectfinanciering; ieder opvanginitiatief financiert eigen deelname aan deze intervisie

Taalverwerving en taalbeleid in de kinderopvang

Doelstelling

Concept voor en inspirerende praktijkvoorbeelden van taalverwerving en taalbeleid in de kinderopvang ontwikkelen.

Proces

We starten een begeleidingstraject op voor de taalondersteuners van de VGC. Taal en taalverwerving wordt in het begeleidingstraject gekoppeld en afgetoetst aan de visie op kinderen en ouders en de pedagogische functie van de kinderopvang. De principes van DECET en de Noord-Italiaanse pedagogiek zijn hierbij belangrijke inspiratiebronnen. Op deze manier geven we de visie en praktijk inzake taalverwerving een plaats in het ruimere kader van een pedagogiek voor de kinderopvang. Het doel is het ontwikkelen we een coherente visie en methodiek voor de taalondersteuning die de taalondersteuners bieden in de Brusselse kinderdagverblijven. Tegelijkertijd willen de ervaringen in dit project ook bruikbaar maken voor kinderopvanginitiatieven buiten Brussel die werken in een meertalige omgeving: we bouwen verder aan ten eerste een concept voor taalverwerving en taalbeleid en ten tweede een begeleidingsmodel om pedagogisch begeleiders te ondersteunen in de vertaling van dit concept naar de praktijk.

Tenslotte zullen we in samenwerking met diverse partners (VGC, K&G, Centrum voor Taal en Onderwijs, Steunpunt Diversiteit en Leren) acties ondernemen om de DVD 'het verhaal van taal' te verspreiden.

Beoogd resultaat

- De DVD 'het verhaal van taal' wordt verder verspreid
- Coherente visie en methodiek voor taalondersteuning in Brussel
- Minstens één artikel over taalverwerving en taalbeleid in kinderopvang in een meertalige omgeving

Projectcoördinatie: Sandra Van der Mespel

Projectuitvoering: Caroline Boudry, Sandra Van der Mespel

Financiering: partnerschapsakkoord Kind & Gezin

Buitenschoolse opvang via netwerken

Doelstelling

Expertise inzake buurtgerichte buitenschoolse opvang ontwikkelen. Deze expertise kan inspirerend zijn voor CKO's of andere samenwerkingsverbanden in Vlaanderen en voor de implementatie van de sociale en pedagogische functie in de buitenschoolse opvang.

Proces

In 2002-2003 voerde VBJK in Brussel het XYZ-project uit, in opdracht van de VGC. In dit project werd er buurtgerichte buitenschoolse opvang uitgebouwd. Centraal stond het uitbouwen van buitenschoolse opvang via samenwerking met partners uit de buurt (bvb. jeugdwerk, sportdiensten, sociocultureel werk). De samenwerking had tot doel de kinderen actief te laten participeren in de buurt, de toegankelijkheid van de opvang (cf. sociale functie) en het vrijetijdsaanbod te verhogen en een gevarieerd vrijetijdsaanbod voor kinderen te creëren. In 2008 is er een onderzoek uitgevoerd over de huidige praktijken van buurtgerichte buitenschoolse opvang in Brussel: waar staan we? Wat werkt? Wat zijn de knelpunten? In dit onderzoek concluderen we dat door een samenwerking in de buurt de economische, sociale en pedagogische functie van de buitenschoolse opvang aanzienlijk versterkt. Op basis van dit onderzoek en een inspiratiedag 'buitenschoolse opvang in en met de buurt', is er in 2009 een nieuw project opgestart in Brussel met de bedoeling deze vorm van buurtgerichte buitenschoolse opvang verder te ontwikkelen. In 2010 wordt dit project verlengd. Meer bepaald begeleiden we 7tal buitenschoolse opvanginitiatieven in het ontwikkelen van een samenwerkingsverband met partners uit de buurt (nest en web). Samen wisselen we ervaringen uit en co-construeren we een vernieuwde manier van werken in de buitenschoolse opvang. Parallel hiermee willen we verder overleg plegen met Kind en Gezin over deze projecten, hun mogelijke verankering en het dissemineren van deze verruimde manier van buurtgericht werken naar Vlaanderen.

Beoogd resultaat

- 7-tal buitenschoolse opvanginitiatieven in Brussel hebben een nest en webwerking ontwikkeld.
- Co-construeren van good practices die als inspiratiebron voor Vlaanderen kunnen fungeren.
- Dissemineren van de resultaten en de visie van het rapport Buitenschoolse opvang in en met de buurt. Drie casestudies van Brusselse IBO's met nest- en webfunctie (XYZ-principe) in Brussel en Vlaanderen.
- Na afloop (2011): een publicatie over het creëren van een toegankelijk vrijetijdsaanbod voor kinderen via samenwerking; deze publicatie zal zich richten op het lokaal overleg kinderopvang en het lokaal sociaal beleid.

Projectcoördinatie: Katrien Van Laere

Projectuitvoering: Caroline Boudry, Katrien Van Laere, Wendy De Weyer

Financiering: Vlaamse Gemeenschapscommissie

3

COMPETENTIEBELEID VOOR DE BEGELEIDERS

De Onthaalouderacademie: professionalisering van onthaalouders (aangesloten bij dienst en zelfstandige)

Doelstelling

Uitgaande van het competentieprofiel onthaalouders een opleidings- en begeleidingstraject voor onthaalouders uitstippelen dat kansen biedt op kwalificatieverhoging.

Proces

In 2009 werd het concept van een opleidings- en begeleidingstraject voor onthaalouders i.s.m. Kind en Gezin en de sector uitgestippeld. Er werd gekozen voor een traject in samenwerking met het volwassenenonderwijs. In 2010 zal dit traject verder worden uitgewerkt:

De startcursus voor onthaalouders die nu gegeven wordt door diverse diensten en opleidingsorganisaties willen we harmoniseren wat betreft doel, inhoud en wijze van evaluatie zodanig dat de startcursus voldoet aan minimale kwaliteitseisen en kan leiden tot een vrijstelling voor de module 'kennismaking met KO' in de opleiding 'begeleider in de KO' aangeboden door CVO's.

Binnen de opleiding 'begeleider in de KO' worden er 4 modules via gecombineerd onderwijs en aangepast op de situatie van onthaalouders ontwikkeld. In eerste instantie wordt elke module geïmplementeerd in VSPW Gent en CVO de Oranjerie (Diest). Vervolgens worden de modules gedissemineerd naar de CVO's (13) die de opleiding 'begeleider in de KO' aanbieden.

De implementatie van het ontwikkelde selectie-instrument voor onthaalouders zal worden opgevolgd en geëvalueerd.

Het project wordt opgevolgd door een resonantiegroep waarin de diensten voor onthaalouders, de zelfstandige onthaalouders, de centra voor volwassenenonderwijs, opleidingsorganisaties en Kind en Gezin vertegenwoordigd zijn.

Beoogd resultaat

- Nieuwe startcursus voor onthaalouders
- 4 modules via gecombineerd onderwijs voor onthaalouders als onderdeel van de opleiding 'begeleider in de KO'

Projectcoördinatie: Sandra Van der Mespel (VBJK) i.s.m. Geert Keersmaekers (Kind & Gezin)

Projectuitvoering: Sandra Van der Mespel (VBJK), Wendy Deweyer (VBJK), Jef Scheirlinck (VCOK), Ann De Smul (VSPW Gent), Karin Van Hijfte (EVO De Oranjerie – Diest), Geert Keersmaekers (Kind & Gezin)

Financiering: Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Een audiovisuele geschiedenis van de kinderopvang

Doelstelling

Lesmateriaal ontwikkelen voor de leerlingen van de opleiding Kinderzorg die de recente geschiedenis van de kinderopvang voor beroepsschoolleerlingen op een begrijpbare en toegankelijke manier in beeld brengt om tot reflectie over de veranderende professionaliteit in hun beroep te komen.

Proces

De video-installatie 'Een videoreis doorheen de tijd: Onthaalouders en begeleiders over hun beroep' die op de ecce ama! conferentie en de KIDDO-dag werd vertoond bevat interessante interviews die de geschiedenis van de kinderopvang van de jaren zeventig tot nu in beeld brengen. Op basis van de video-opnamen zullen we een DVD maken. Bij de DVD zal een brochure uitgegeven worden die als handleiding voor de student en de leraar dienst doet.

Beoogd resultaat

Eind 2010 het product uitgeven.

Projectcoördinator: Jan Peeters

Projectuitvoering: An De Smul, Benedikte Van Eeghem, Jan Peeters

Financiering: Bernard van Leer Foundation, Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Ontwikkelen van competenties bij begeleiders in een context van diversiteit

Doelstelling

De specifieke kernkwaliteiten die nodig zijn om in een context van diversiteit te werken, in samenwerking met actors of change zichtbaar maken.

Proces

Binnen het DECET-netwerk wordt een onderzoek opgezet naar de actiegerichte competenties die nodig zijn bij het omgaan met diversiteit in kinderopvanginitiatieven. Welke competenties en vaardigheden hebben begeleiders in de kinderopvang nodig om te werken met de bestaande diversiteit van kinderen en ouders (bijv. gezinnen verschillend in samenstelling, gezinnen van verschillende etnisch culturele achtergronden,...)? Welke competenties en vaardigheden hebben begeleiders in de kinderopvang nodig om te werken met de bestaande diversiteit binnen het eigen team (bijv. mannelijke begeleiders)? Praktijkwerkers die ervaring hebben met een diversiteitsbewuste aanpak, uit zeven Europese landen (Frankrijk, Nederland, België, het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Servië en Spanje, Marokko en Mexico) werden bevraagd en op basis van deze resultaten werden zeven brede basiscompetenties uitgeschreven.

De resultaten van dit project worden ook ingebracht in de Joint Learning Initiative on Children and Ethnic Division (JLICED), een globaal actieplan dat van 2008 tot 2010 de wetenschappelijke kennis en ervaringen in kaart brengt om via voorschoolse opvoeding de etnische segregatie tegen te gaan. Vanaf begin 2010 zullen de resultaten verwerkt worden in een product dat tot stand zal komen via samenwerking binnen het KARL learning management system.

Beoogd resultaat

- Op basis van de discussie op het KARL learning management system onder trainers in ECE tot een verfijning komen van de brede competenties die uit het onderzoek naar voor komen, en tevens tegelijkertijd een schat aan voorbeelden van interesting practice verzamelen.

- Publicatie uitgeven die bruikbaar is in begeleidingen, in service training en de opleiding in het dagonderwijs en het volwassenenonderwijs.
- Tegen de zomer 2010 zal dit tevens leiden tot een internationale publicatie door de JLICED.

Projectcoördinatie: Jan Peeters

Projectuitvoering: Jan Peeters, Katrien Van Laere, Michel Vandenbroeck

Financiering: Bernard van Leer Foundation (onkosten), partnerschapsakkoord Kind en Gezin (lonen)

KARL: een digital knowledge management system voor trainers in Europa

Doelstelling

Via experimenteren nagaan of de nieuwe ICT middelen effectief zijn voor het verhogen van de professionele competenties van begeleiders, trainers en leerkrachten.

Proces

De Bernard van Leer Foundation heeft middelen ter beschikking gesteld om een digitaal platform te ontwikkelen waarin een netwerk van trainers uit West-Europa (DECET) en een Oost-Europees netwerk (ISSA) met elkaar in discussie gaan over hun ervaringen als opleider. Het doel is het construeren van nieuwe pedagogische kennis over het omgaan met kinderen en ouders.

Twee medewerkers van VBJK werden aangezocht om DECET in deze werkgroep te vertegenwoordigen. De opgedane ervaringen op Europees niveau kunnen later indien positief geïmplementeerd worden in Vlaanderen.

In april 2009 werd het projectvoorstel goedgekeurd en het project loopt tot midden 2010. Er zal gebruik gemaakt worden van een bestaand digitaal platform (KARL), waar nog andere internationale NGO's van gebruik maken. Dit Knowledge Management System (KMS) zal gebruikt worden om online communities te organiseren voor Special Interest Groups. Zo zal ondermeer de DECET groep die rond competenties in een context van diversiteit gebruik maken van dit platform om haar resultaten te bediscussiëren met collega's uit Oost-Europa. Het platform zal ook gebruikt worden om via virtuele communicatie nieuwe kennis te ontwikkelen en nieuwe initiatieven op te zetten.

KARL zal ook dienen om artikelen, video's en andere materialen over een onderwerp dat de trainers aanbelangt te verzamelen.

Beoogd resultaat

Tegen April 2010 zal het KARL system operationeel zijn voor alle leden van beide netwerken (37 landen). Voor Vlaanderen zal een rapport opgesteld worden waarin de haalbaarheid zal worden nagegaan om dit KMS in Vlaanderen te implementeren.

Financiering: Bernard Van Leer Foundation

Europees Onderzoeksproject i.s.m. vakgroep: welke competenties zijn er nodig om te werken met jonge kinderen van 0 tot 6 jaar?

Doelstelling

Op een wetenschappelijk onderbouwde wijze, binnen een twintigtal EU-landen, het soort professionaliteit omschrijven dat medewerkers in diensten voor jonge kinderen nodig hebben.

Proces

VBJK is via de vakgroep Sociale Agogiek van de UGent betrokken bij een groot onderzoek dat werd uitgeschreven door de Europese Commissie. Ze onderzoeken en brengen de competenties in kaart, die nodig zijn voor medewerkers van early childhood education (0 tot 6 jaar). Dit ambitieuze onderzoeksproject is een samenwerking met de University of East London. Er zijn experts en trainingorganisaties uit meer dan 20 Europese landen bij betrokken. Gezien de expertise van VBJK over dit onderwerp zullen twee teamleden actief bij dit onderzoeksproject betrokken worden. Eén personeelslid wordt twee dagen per week naar de vakgroep gedetacheerd om het project uit te voeren. De ervaringen die uit dit grootschalige project voortvloeien – er werken een tiental topexperts actief mee – zullen zonder twijfel ook de discussies over professionalisering in Vlaanderen verrijken. Het project loopt van begin 2010 tot het voorjaar van 2011.

Beoogd resultaat

Vanuit diverse contexten komen tot een omschrijving van de brede competenties die nodig zijn om te werken met jonge kinderen, ouders en de buurt in verschillende contexten, binnen verschillende landen.

Financiering: Europese Commissie

KIDDO-dag

Doelstelling

Begeleid(st)ers van jonge kinderen ideeën aanreiken om te kijken naar hun tijd die ze samen met kinderen, ouders en het team beleven. De 24 uren van een dag lijken vaak onvoldoende om datgene te doen wat je met kinderen écht graag zou doen. De klok tikt en je hebt van alles te veel, behalve van tijd. Hoe vinden we een mooie balans tussen onze tijd voor kinderen, ouders en reflecteren met het hele team over onze job?

Proces

Twee studiedagen organiseren: zaterdag 20 maart in Brussel (Kind en Gezin Academie) en woensdag 31 maart in Gent (Het Pand)

Beoogd resultaat

We verwachten 120 deelnemers in Brussel en 200 deelnemers in Gent.

Projectcoördinator: Caroline Boudry

Projectuitvoering: Caroline Boudry, Benedikte Van Eeghem, Veroniek Willaert

Financiering: Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Syntra-opleiding Verantwoordelijke Kinderopvang

Doelstelling

De Syntra-opleiding Verantwoordelijke Kinderopvang aanpassen aan de actuele noden en tendensen van de kinderopvang.

Proces

Het VBJK participeert aan de beroepscommissies met als doelstelling de kwaliteit van de opleiding binnen de zelfstandige sector te optimaliseren. Het VBJK werkt actief mee aan de

aanpassing van het huidige curriculum en levert een belangrijke bijdrage aan de lijst met mogelijke lesmaterialen. Daarnaast zal het VBJK eveneens meewerken aan een studiedag voor docenten georganiseerd door Syntra. Deze studiedag zal doorgaan in het najaar 2010 en heeft onder meer de voorstelling van het nieuwe curriculum op het programma. Naast een presentatie van het VBJK en de voorstelling van de publicaties en lesmaterialen, zal het VBJK eveneens een vorming geven waarbij een thematiek verder zal worden uitgediept.

Beoogd resultaat

Participeren aan de beroepscommissies om het curriculum van de opleiding Verantwoordelijke Kinderopvang aan te passen aan de actuele noden en tendensen van de sector Kinderopvang en meewerken aan een studiedag voor docenten om de kwaliteit van de opleiding binnen de zelfstandige sector te optimaliseren.

Projectuitvoering: Jan Peeters, Wendy De Weyer

Financiering: Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Opleiding Kinderzorg en Hoger Beroepsonderwijs

Doelstelling

De initiële opleiding aanpassen aan de noden van de kinderopvang

Proces

Binnen het ecce amal project werd een studie opgezet over de professionaliteit van de beroepen voor jonge kinderen. Hieruit bleek dat de opleiding Kinderzorg (zevende jaar beroepsonderwijs) haar meerwaarde onvoldoende heeft kunnen bewijzen, waardoor Vlaanderen in een proces van deprofessionalisering is terecht gekomen. VBJK wil daarom actief meewerken aan projecten en acties die tot doel hebben de kwaliteit van de initiële opleiding te optimaliseren.

De discussie over het Hoger Beroepsonderwijs zal op de voet gevolgd worden, zoals ook de manier waarop het nieuwe leerplan van het volwassenenonderwijs zal geïmplementeerd worden.

De Hogeschool Kempen heeft een nieuw project opgestart waarin onderzoek wordt gedaan naar de oorzaken van het falen van afgestudeerden van het zevende jaar Kinderzorg in het eerste jaar kleuterleider. In dit project zal ook de mogelijkheid van een opwaarderen van de richting Kinderzorg naar het HBO onderzocht worden. De resultaten van een project van de VLOR binnen het GO!, waarbij het hoofdaccent van het projectvoorstel werd gelegd op oriëntering, heroriëntering en begeleiding van leerlingen in de brede zin, zullen worden gebruikt in dit nieuwe project. Om dit concreet vorm te geven wordt het thema van "professionalisering van de kinderopvang" gebruikt als voorbeeld voor het inhoudelijke en methodisch afstemmen van de verschillende onderwijsniveaus in een opgaande competentievergroting, gekoppeld aan de onderwijsniveaus, en op die manier de groeikansen van een leerling in kaart te brengen. Het moet een leidraad vormen voor het uitstippelen van hun leerloopbaan.

Beoogd resultaat

Participeren aan de discussies rond het Hoger Beroepsonderwijs en de implementatie van het leerplan in het volwassenenonderwijs.

Projectuitvoering: Jan Peeters

Financiering: VLOR, Partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Kinderopvang in het Hoger Onderwijs

Doelstelling

Kinderopvang als pedagogische discipline ingang doen vinden in het Hoger Onderwijs zodat de verantwoordelijken in de toekomst beter voorbereid zouden zijn op hun taak in de kinderopvang.

Proces

De administrateur-generaal van Kind & Gezin heeft een groep van experts samen geroepen die een competentieprofiel moet opmaken voor een bachelor in de kinderopvang; zowel de voorzitter als de coördinator van VBJK nemen deel aan deze groep.

Beoogd resultaat

Een specifieke bacheloropleiding of een afstudeerrichting Kinderopvang op bachelor realiseren vanaf 2011

Projectuitvoering: Jan Peeters, Michel Vandenbroeck

Financiering: Hogescholen

Kinderopvang in het Universitair Onderwijs

Doelstelling

Kinderopvang als pedagogische discipline ingang doen vinden in het Universitair Onderwijs zodat de verantwoordelijken in de toekomst beter voorbereid zouden zijn op hun taak in de kinderopvang en zodat kinderopvang erkend wordt als onderzoeksterrein.

Proces

De vakgroep Sociale Agogiek heeft een vak 'Kinderzorg' ingeschreven in het leerplan van de 'Master Social Work'. Daarnaast wordt het thema kinderopvang ook verankerd in andere curricula (o.m. Gezinspedagogiek en Professionaliteit aan de UGent) en door een bijdrage te leveren aan het handboek voor historische pedagogiek, dat gebruikt wordt aan de KULeuven, de VUBrussel en de UGent.

Beoogd resultaat

Het vak Kinderzorg wordt voor de zesde maal gegeven in 2010.

(Nog aan te vullen)

Projectcoördinatie en -uitvoering: Michel Vandenbroeck

Financiering: Universiteit Gent, Vakgroep Sociale Agogiek

25 jaar VBJK

In 2011 vieren we de 25ste verjaardag van het VBJK. Om dit te vieren zal een internationaal congres worden georganiseerd in Gent over de toekomst van de kinderopvang. Dit congres en een eventuele publicatie zullen in 2010 worden voorbereid.

4

PEDAGOGISCHE TIJDSCHRIFTEN EN EEN DOCUMENTATIECENTRUM VOOR DE KINDEROPVANG

KIDDO, het pedagogisch tijdschrift voor de kinderopvang

Doelstelling

KIDDO blijft ook in 2010 het vakblad voor begeleid(st)ers en leidinggevendenden in de kinderopvang. Elke uitgave bevat een evenwichtige mix van artikelen die aandacht hebben voor pedagogiek én praktijk. Via verhelderende en verdiepende artikels en reportages wil KIDDO good practice zichtbaar maken voor iedereen die van ver of dicht betrokken is bij de kinderopvang.

Proces

KIDDO verschijnt acht keer per jaar. De lezer krijgt een mix van interviews, reportages en activiteitenpagina's aangeboden. Het blad krijgt in de loop van 2010 een nieuw jasje: na 5 jaar krijgt het blad een nieuwe lay-out. Verder behouden we de bestaande rubrieken, en laten we geregeld betrokkenen uit het werkveld, kinderen en experts aan het woord.

Beoogd resultaat

In 2010 8 tijdschriften uitgeven van 40 à 44 pagina's in full color.

Projectcoördinatie: Benedikte Van Eeghem (coördinatie) – Sandra Van der Mespel (hoofdredactie)

Projectuitvoering: Benedikte Van Eeghem, Caroline Boudry, Katrien Van Laere

Financiering: SWP (redactionele uitgaven); partnerschapsakkoord Kind en Gezin (lonen)

Children in Europe / Kinderen in Europa

Doelstelling

Een Europese blik op diverse kinderopvangvoorzieningen, binnen een thematisch kader.

Proces

VBJK zal in principe twee nummers uitgeven van Kinderen in Europa. Dit gebeurt net als vorig jaar in samenwerking met het Nederlandse Childcare International (CCI), dat de eindredactie, coördinatie en finalisering opneemt. Om de 'violen gelijk te stellen' plannen we eind 2009 nog een vergadering tussen VBJK en CCI, die in 2010 tot een nog vlottere samenwerking moet leiden.

Beoogd resultaat

Twee uitgaven in 2010.

Projectcoördinatie: Jan Peeters

Projectuitvoerders: Jan Peeters, Benedikte Van Eeghem

Financiering: Van Leer Foundation, partnerschapsakkoord Kind en Gezin

Documentatiecentrum

Doelstelling

Up-to-date en gespecialiseerde documentatie aanbieden over kinderopvang en opvoeding van kinderen van 0 tot 12 jaar voor studenten, wetenschappelijk medewerkers en medewerkers uit de sector kinderopvang.

Proces

VBJK beschikt over een gespecialiseerd documentatiecentrum met boeken en andere publicaties in verschillende Europese talen betreffende kinderopvang en opvoeding van kinderen tussen 0 en 12 jaar. Het documentatiecentrum wordt ook in 2010 verder uitgebreid en aangevuld met recent verschenen boeken en andere publicaties. Tevens wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn van een samenwerking met het documentatiecentrum van Kind & Gezin. Dit proces kan starten nu het digitale beheerssysteem van het VBJK-documentatiecentrum actief is. Het systeem laat ontleners en geïnteresseerden toe om de inhoud en beschikbare publicaties van het centrum, online te raadplegen en eventueel te reserveren voor ontlening.

Beoogd resultaat

- Samenwerkingsafspraken met Kind & Gezin over de verdere ontsluiting van het (online) documentatiecentrum voor studenten en betrokkenen uit het werkveld van opvoeding en kinderopvang.
- Het documentatiecentrum verder aanvullen met recent verschenen boeken en andere publicaties.

Projectuitvoering: Wendy Deweyer

Financiering: Partnerschapsakkoord Kind & Gezin